

RESEARCH ARTICLE

Legal Challenges in Obtaining Consent to the Use of Personal Data in the Creation and Use of Facebook Insights

Pornchanok Teeluang

Faculty of Interdisciplinary Studies, Khon Kaen University, Nong Khai Campus, Thailand

Paramaporn Weeraphan

Faculty of Interdisciplinary Studies, Khon Kaen University, Nong Khai Campus, Thailand

Acharaporn Seehawattana

Faculty of Interdisciplinary Studies, Khon Kaen University, Nong Khai Campus, Thailand

Peachaya Jongudomkarn

Faculty of Interdisciplinary Studies, Khon Kaen University, Nong Khai Campus, Thailand

Abstract

This research aims to study the problems and legal limitations related to obtaining consent for using personal data in creating and using insights on the Facebook platform and to suggest guidelines for setting policies or requesting consent for the storage, collection, and use of such personal data. It was found that there were two main issues: First, the Personal Data Protection Act 2019 has unclear criteria for determining the status of those who have joint authority to make decisions regarding the collection, use, or disclosure of personal data. This makes it difficult to clearly define and allocate the responsibilities of those involved in collecting, using, or disclosing personal information. Secondly, the Act does not define what constitutes "consent." As a result, there may be unclear guidelines for setting policies or requesting consent to use personal data in creating and using insights on the platform. The author researched and collected information from related documents, including guidelines from the EU, Singapore, and Japan, on requesting consent for the collection of personal data in the creation and use of insights on the Facebook platform. According to the study, pages or websites with the Facebook "Like" button embedded decide the purpose and methods of processing visitors' personal data. Therefore, they share responsibility as joint controllers, and consent will be required to use personal data to create and use insights on the Facebook platform. The author, therefore, proposes formal guidelines for setting policies or requesting consent for the storage, collection, and use of personal information, and defines additional terms to be consistent with international standards.

Keywords

consent for personal data use, data creation and utilization insights, Facebook

CORRESPONDING AUTHOR

Pornchanok Teeluang, Faculty of Interdisciplinary Studies, Khon Kaen University, Nong Khai Campus 112 Moo 7, Nong Korn Ko, Mueang, Nong Khai 43000, Thailand Email: pornchanok.t@kkumail.com
© College of Local Administration, Khon Kaen University. All rights reserved.

ปัญหาทางกฎหมายในการขอความยินยอม เพื่อใช้ข้อมูลส่วนบุคคลในการสร้างและ การใช้ข้อมูลเชิงลึกบนแพลตฟอร์มเฟซบุ๊ก

พรชนก ทีหลวง

คณะสหวิทยาการ วิทยาเขตหนองคาย
มหาวิทยาลัยขอนแก่น

อัจฉราพร สีหวัฒน์

คณะสหวิทยาการ วิทยาเขตหนองคาย
มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ปรมาภรณ์ วีระพันธ์

คณะสหวิทยาการ วิทยาเขตหนองคาย
มหาวิทยาลัยขอนแก่น

กัญญา จงอุดมการณ์

คณะสหวิทยาการ วิทยาเขตหนองคาย
มหาวิทยาลัยขอนแก่น

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและข้อจำกัดทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการขอความยินยอมเพื่อใช้ข้อมูลส่วนบุคคลในการสร้างและการใช้ข้อมูลเชิงลึกบนแพลตฟอร์มเฟซบุ๊กและเพื่อเสนอแนะแนวทางการกำหนดนโยบายหรือแนวปฏิบัติในการขอความยินยอมในการจัดเก็บรวบรวมใช้ข้อมูลส่วนบุคคลดังกล่าว จากการศึกษาพบว่า มีปัญหาสำคัญ 2 ประการ ได้แก่ ประการแรก พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ยังคงขาดแนวทางที่ชัดเจนในการกำหนดสถานะของผู้ที่มีอำนาจร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลทำให้ไม่สามารถกำหนดและจัดสรรความรับผิดชอบของผู้ที่เกี่ยวข้องในการเก็บ รวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลได้อย่างชัดเจน และประการที่สอง พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ไม่ได้กำหนดนิยามของคำว่า “ความยินยอม” ไว้ว่ามีความหมายอย่างไร จึงอาจทำให้ไม่มีแนวทางในการกำหนดนโยบายหรือแนวปฏิบัติในการขอความยินยอมเพื่อใช้ข้อมูลส่วนบุคคลในการสร้างและการใช้ข้อมูลเชิงลึกบนแพลตฟอร์มเฟซบุ๊ก ผู้เขียนจึงค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารเกี่ยวข้อง ซึ่งรวมถึงหลักเกณฑ์ของสหภาพยุโรป ประเทศสิงคโปร์ และประเทศญี่ปุ่น ผลการศึกษาพบว่าเพจหรือเว็บไซต์ที่ฝังปุ่ม “ถูกใจ” ของเฟซบุ๊กมีส่วนเกี่ยวข้องในการตัดสินใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์และวิธีการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลของผู้เยี่ยมชม ดังนั้นแพลตฟอร์มเฟซบุ๊ก เพจหรือเว็บไซต์ที่ฝังปุ่ม “ถูกใจ” ของเฟซบุ๊กจึงต้องร่วมกันรับผิดชอบต่อฐานะผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลร่วมและจะต้องทำการขอความยินยอมเพื่อใช้ข้อมูลส่วนบุคคลในการสร้างและการใช้ข้อมูลเชิงลึกบนแพลตฟอร์มเฟซบุ๊ก ผู้เขียนจึงได้เสนอแนวทางการกำหนดนโยบายหรือแนวปฏิบัติในการขอความยินยอมในการจัดเก็บ รวบรวม ใช้ข้อมูลส่วนบุคคล และกำหนดคำนิยามเพิ่มเติมเพื่อให้สอดคล้องกับสากล

คำสำคัญ

ความยินยอมในการใช้ข้อมูลส่วนบุคคล, การสร้างและการใช้ข้อมูลเชิงลึก, เฟซบุ๊ก

บทนำ

แพลตฟอร์มเฟซบุ๊กเป็นหนึ่งในผลิตภัณฑ์ในเครือเมทา (Meta) ที่ผู้ประกอบการธุรกิจนิยมใช้เป็นพื้นที่ทำการตลาดด้วยการสร้างเพจ เนื่องจากเฟซบุ๊กมีเครื่องมือเก็บข้อมูลและวิเคราะห์พฤติกรรมการใช้งานของผู้ใช้งาน (Facebook Insights) ที่ช่วยให้เจ้าของเพจสามารถดูสถิติการเข้าชม การมีส่วนร่วม และลักษณะของผู้ติดตามเพจได้ โดยแบ่งเป็นบุคคล 2 กลุ่ม ได้แก่ บุคคลที่เชื่อมต่อกับเพจโดยการกดไลก์ ติดตามเพจ หรือมีปฏิสัมพันธ์กับเพจ และบุคคลบนเฟซบุ๊กทั้งหมดที่อาจเป็นกลุ่มเป้าหมายของเพจเพื่อให้เพจสามารถสร้างเนื้อหาที่ตรงกลุ่มเป้าหมายของธุรกิจได้มากขึ้น เมื่อเพจสามารถวิเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มเป้าหมายจากการดำเนินการต่าง ๆ ในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับเพจซึ่งเป็นข้อมูลเชิงลึกของผู้ใช้ เช่น การกดถูกใจ การแสดงความคิดเห็น การแชร์ข้อความหรือรูปภาพ เพจจึงสามารถทำการโฆษณาสินค้าโดยกำหนดกลุ่มเป้าหมายไปยังผู้ใช้งานที่ต้องการสินค้าหรือบริการที่ตรงกับธุรกิจของเพจและได้รับผลลัพธ์ที่อิงจากเป้าหมายนั้น ทั้งยังใช้ข้อมูลเชิงลึกเพื่อพัฒนาสินค้าและขยายธุรกิจรวมไปถึงจัดการกลยุทธ์ในการโฆษณา ข้อมูลเชิงลึกของผู้ใช้จึงถือเป็นสิ่งสำคัญในโลกยุคดิจิทัล เพราะหากผู้ประกอบการธุรกิจรายใดมีข้อมูลเชิงลึกของลูกค้าที่มากพอและหลากหลาย สามารถจัดเก็บเป็นระบบและนำมาวิเคราะห์เพื่อประโยชน์ในการวางกลยุทธ์ ก็ย่อมมีความสามารถในการแข่งขันเหนือคู่แข่ง เช่น การสร้างโฆษณาที่กำหนดเป้าหมายตามความชอบส่วนบุคคลเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้ชีวิต อย่างไรก็ตาม การเก็บ รวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลเชิงลึกของเพจอาจถูกนำมาวิเคราะห์ความเป็นไปได้และความต้องการในอนาคต และโดยที่ผลลัพธ์ของข้อมูลเชิงลึกที่ได้มักจะถูกนำไปใช้ทำการตลาด การประชาสัมพันธ์สินค้าเป็นรายบุคคลตามลักษณะของผู้ใช้งาน ซึ่งการเข้าถึงข้อมูลเชิงลึกส่วนบุคคลในลักษณะนี้อาจไม่ได้รับความยินยอมหรือได้รับอนุญาตจากเจ้าของข้อมูลโดยแท้จริง จึงอาจก่อให้เกิดการรบกวน สร้างความรำคาญ หรือความเสียหายกับตัวเจ้าของข้อมูลได้อันเป็นการละเมิดกฎหมายข้อมูลส่วนบุคคล

สำหรับประเทศไทยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลอยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 โดยสาระสำคัญของกฎหมายฉบับนี้ คือ การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลโดยก่อนที่จะทำการเก็บ รวบรวม หรือนำข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ใดไปใช้ ผู้ควบคุมข้อมูลจะต้องทำการขอความยินยอม (Consent) จากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลเสียก่อน เพราะอาจมีความผิดตามกฎหมายต้องระวางโทษทั้งทางแพ่ง อาญา และปกครองได้ และหากพิจารณามาตรา 19 วรครท่ายแห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ซึ่งกำหนดว่าการขอความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลที่ไม่เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายจะไม่มีผลผูกพันเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลและไม่ทำให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลสามารถทำการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลได้ (Office of the Personal Data Protection Commission, 2022)

ดังนั้น จึงเห็นได้ว่าผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลต้องมีการขอความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลต่อการประมวลผลข้อมูลก่อน ดังนั้น “ความยินยอม” จึงเป็นฐานทางกฎหมายที่ทำให้การประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลถูกต้องตามกฎหมายประการหนึ่ง อย่างไรก็ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ไม่ได้บัญญัตินิยามคำว่า “ความยินยอม” ไว้อย่างชัดเจนและจากการศึกษากฎหมายดังกล่าวพบว่าแม้จะเป็นกฎหมายที่บัญญัติขึ้นเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ กลไก หรือมาตรการกำกับดูแลเกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่เป็นหลักการทั่วไป แต่กฎหมายดังกล่าวไม่ได้กำหนดขอบเขตหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลในกรณีที่มีผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลร่วม

หลายรายที่เกี่ยวข้องกับการใช้ข้อมูลเชิงลึก (Insights) บนแพลตฟอร์มเฟซบุ๊ก รวมทั้งการบันทึกและการขอความยินยอมเพื่อใช้ข้อมูลส่วนบุคคลในการสร้างและการใช้ข้อมูลเชิงลึกบนแพลตฟอร์มเฟซบุ๊กของผู้เยี่ยมชมเพจไปใช้ประโยชน์ในทางการค้าของตนเอาไว้โดยเฉพาะ อีกทั้งด้วยความเป็นสังคมยุคใหม่ ปัญหาความยินยอมนี้ยิ่งมีความซับซ้อนมากขึ้นเนื่องจากการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลผ่านระบบออนไลน์ และบุคคลอื่นสามารถนำไปใช้หาประโยชน์ในรูปแบบต่าง ๆ ได้ง่ายขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลส่วนบุคคลที่ถูกจัดเก็บในระบบคอมพิวเตอร์ที่สามารถประมวลผลและเผยแพร่ข้อมูลส่วนบุคคลถึงบุคคลจำนวนมากได้โดยง่าย สะดวก และรวดเร็ว กรณีดังกล่าวส่งผลให้การละเมิดข้อมูลส่วนบุคคลสามารถกระทำได้อย่างง่ายยิ่งขึ้น ดังนั้น ผู้ประกอบธุรกิจที่สร้างเพจไม่ว่าจะในฐานะบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคล จึงจำเป็นต้องทำสิ่งที่ต้องทราบและเข้าใจบทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบของตนในการขอความยินยอมเพื่อใช้ข้อมูลส่วนบุคคลในการสร้างและการใช้ข้อมูลเชิงลึกบนแพลตฟอร์มเฟซบุ๊ก

งานวิจัยฉบับนี้ศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการขอความยินยอมในการจัดเก็บรวบรวม ใช้ข้อมูลเชิงลึกบนแพลตฟอร์มเฟซบุ๊ก หลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดขอบเขตหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการสร้างและการใช้ข้อมูลเชิงลึกบนแพลตฟอร์มเฟซบุ๊ก เพื่อเสนอแนะแนวทางหรือแนวปฏิบัติในการขอความยินยอมเพื่อใช้ข้อมูลส่วนบุคคลในการสร้างและการใช้ข้อมูลเชิงลึกบนแพลตฟอร์มเฟซบุ๊กของประเทศไทยต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสถานะและความสัมพันธ์ของผู้ที่มีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์หรือวิธีการในการเก็บ รวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลเชิงลึกบนแพลตฟอร์มเฟซบุ๊ก และปัญหาทางกฎหมายในการขอความยินยอมในการจัดเก็บ รวบรวม ใช้ข้อมูลเชิงลึกบนแพลตฟอร์มเฟซบุ๊กของประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการขอความยินยอมใช้ข้อมูลส่วนบุคคลในการสร้างและการใช้ข้อมูลเชิงลึกบนแพลตฟอร์มเฟซบุ๊กของต่างประเทศ ได้แก่ หลักการของกฎระเบียบคุ้มครองข้อมูลทั่วไปของสหภาพยุโรป หลักการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประเทศญี่ปุ่น และหลักการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประเทศสิงคโปร์ซึ่งได้รับการยอมรับในเรื่องการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการกำหนดนโยบายหรือแนวปฏิบัติในการขอความยินยอมในการจัดเก็บ รวบรวม ใช้ข้อมูลส่วนบุคคลในการสร้างและการใช้ข้อมูลเชิงลึกบนแพลตฟอร์มเฟซบุ๊กให้สอดคล้องกับหลักสากล

การทบทวนวรรณกรรม

พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 มุ่งเน้นให้ความสำคัญกับการปกป้องสิทธิและความเป็นส่วนตัวของเจ้าของข้อมูล โดยการขอความยินยอมต้องโปร่งใสและเฉพาะเจาะจง และผู้ควบคุมข้อมูลต้องมีมาตรการรักษาความปลอดภัยของข้อมูลอย่างรัดกุม การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 อย่างเคร่งครัดจะช่วยสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้ใช้บริการในยุคดิจิทัล โดยกฎหมายดังกล่าวมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการขอความยินยอมในการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล โดยสรุป ดังนี้

ข้อมูลส่วนบุคคล

พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ได้ให้นิยามของ “ข้อมูลส่วนบุคคล” (Personal Data) ไว้ในมาตรา 6 ว่าข้อมูลส่วนบุคคล หมายถึง ข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลธรรมดา ซึ่งทำให้สามารถระบุตัวบุคคลนั้นได้ ไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม แต่ไม่รวมถึงข้อมูลของผู้ถึงแก่ความตาย ตัวอย่างของข้อมูลส่วนบุคคล เช่น ชื่อ-นามสกุล หมายเลขบัตรประชาชนหมายเลขโทรศัพท์ ที่อยู่ อีเมล ข้อมูลการทำงานหรือประวัติการศึกษา หมายเลขบัตรเครดิต ข้อมูลเหล่านี้สามารถใช้เพื่อระบุตัวบุคคลได้ จึงต้องได้รับการคุ้มครองตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 เพื่อป้องกันการละเมิดสิทธิของบุคคล (Chintrakulchai , 2021)

ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล

นิยามของ “ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล” (Data Controller) ในพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 หมายถึง บุคคลหรือนิติบุคคลที่มีอำนาจตัดสินใจเกี่ยวกับการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล ไม่ว่าจะดำเนินการด้วยตนเองหรือมอบหมายให้บุคคลอื่นดำเนินการแทน เช่น หน่วยงานของรัฐ หรือ เอกชนโดยทั่วไป ที่เก็บรวบรวม ใช้หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของประชาชนหรือลูกค้าที่มาใช้บริการ

ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลมีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการข้อมูลส่วนบุคคลอย่างเหมาะสม และต้องมีมาตรการที่เพียงพอเพื่อป้องกันการละเมิดสิทธิของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติ การประมวลผลข้อมูลใด ๆ ต้องดำเนินการตามวัตถุประสงค์ที่ได้ขอความยินยอมไว้กับเจ้าของข้อมูล และผู้ควบคุมข้อมูลต้องให้เจ้าของข้อมูลทราบถึงสิทธิของตนในการเข้าถึงข้อมูลและถอนความยินยอมเมื่อใดก็ได้

นอกจากนี้ พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ยังกล่าวถึง ผู้ประมวลผลข้อมูล (Data Processor) คือ บุคคลที่ทำตามคำสั่งหรือในนามของผู้ควบคุมข้อมูล โดยหลักจะเป็นบริษัท ผู้รับจ้าง (Outsource) และหรือบริการรับดูแลเพจ ร้านค้า (Freelance) บริษัทบริหารจัดการออเดอร์สินค้าที่รับจ้างเก็บรวบรวม ใช้หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลโดยกระทำไปตามวัตถุประสงค์หรือกิจกรรมที่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลกำหนด (HR Consultant by Wimolmas, 2021)

หลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลจะต้องปฏิบัติตามในการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562

มาตรา 19 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 กล่าวถึงหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลจะต้องปฏิบัติตามในการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล รวมถึงรายละเอียดเกี่ยวกับการขอความยินยอมจากเจ้าของข้อมูล ดังนี้

1) การขอความยินยอม ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลจะไม่สามารถเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลได้ หากไม่ได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลล่วงหน้าหรือขณะนั้น ยกเว้นกรณีที่มีกฎหมายกำหนดให้กระทำได้โดยไม่ต้องขอความยินยอม

2) รูปแบบการขอความยินยอม การขอความยินยอมต้องเป็นไปอย่างชัดเจนและเป็นลายลักษณ์อักษรหรือผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ เว้นแต่ในกรณีที่ไม่สามารถขอความยินยอมด้วยวิธีการเหล่านี้ได้

3) การแจ้งวัตถุประสงค์ ในการขอความยินยอม ผู้ควบคุมข้อมูลต้องแจ้งวัตถุประสงค์ของการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูล รวมถึงให้ความยินยอมแยกออกจากข้อความอื่นอย่างชัดเจน โดยต้องใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย ไม่ซับซ้อน หรือทำให้เข้าใจผิด

4) คำนี้ถึงความอิสระของเจ้าของข้อมูล ผู้ควบคุมข้อมูลต้องเคารพสิทธิและความเป็นอิสระของเจ้าของข้อมูลในการให้หรือไม่ให้ความยินยอม โดยการให้ความยินยอมต้องไม่ถูกบังคับหรือมีเงื่อนไขที่ไม่จำเป็นหรือไม่เกี่ยวข้องกับการทำสัญญาหรือการให้บริการนั้น

5) สิทธิในการถอนความยินยอม เจ้าของข้อมูลสามารถถอนความยินยอมได้ง่ายเช่นเดียวกับการให้ความยินยอม และการถอนความยินยอมจะไม่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินการก่อนหน้านี้ที่ได้ทำไปอย่างถูกต้องตามกฎหมาย

6) การแจ้งผลกระทบจากการถอนความยินยอม หากการถอนความยินยอมมีผลกระทบต่อเจ้าของข้อมูล ผู้ควบคุมข้อมูลต้องแจ้งให้เจ้าของข้อมูลทราบถึงผลกระทบนั้น

7) การขอความยินยอมที่ไม่ถูกต้อง หากการขอความยินยอมไม่เป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดในมาตรานี้ การขอความยินยอมนั้นจะไม่มีผลผูกพันเจ้าของข้อมูล และผู้ควบคุมข้อมูลไม่สามารถเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลได้

วัตถุประสงค์ของมาตรา 19 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 คือ กำหนดให้การเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลต้องมีความยินยอมจากเจ้าของข้อมูล เว้นแต่กฎหมายกำหนดให้ทำได้โดยไม่ต้องขอความยินยอม การขอความยินยอมต้องชัดเจน โปร่งใส และเจ้าของข้อมูลต้องมีสิทธิถอนความยินยอมได้ง่าย

วิธีการวิจัย

การศึกษาปัญหาทางกฎหมายในการขอความยินยอมเพื่อใช้ข้อมูลส่วนบุคคลในการสร้างและการใช้ข้อมูลเชิงลึกบนแพลตฟอร์มเฟซบุ๊ก แบ่งออกเป็น 3 ประเด็น ได้แก่ ประเด็นที่หนึ่งข้อมูลเชิงลึกบนแพลตฟอร์มเฟซบุ๊กและการใช้งานข้อมูลส่วนบุคคลอื่น ๆ ของเฟซบุ๊ก ประเด็นที่สองหลักกฎหมายของต่างประเทศและประเทศไทยเกี่ยวกับความยินยอมในการใช้ข้อมูลส่วนบุคคล ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการขอความยินยอมในการใช้ข้อมูลส่วนบุคคลของแพลตฟอร์มเฟซบุ๊ก การกำหนดสถานะของผู้ที่มีอำนาจหน้าที่ตัดสินใจเกี่ยวกับการเก็บ รวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลเชิงลึกบนแพลตฟอร์มเฟซบุ๊กเช่นกัน การขอความยินยอมเพื่อใช้ข้อมูลส่วนบุคคลในการสร้างและการใช้ข้อมูลเชิงลึกบนแพลตฟอร์มเฟซบุ๊ก ตามกฎระเบียบคุ้มครองข้อมูลทั่วไปของสหภาพยุโรป (General Data Protection Regulation: GDPR) กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประเทศญี่ปุ่น (Act on the Protection of Personal Information: APPI) กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประเทศสิงคโปร์ (Personal Data Protection Act, Singapore, 2012: PDPA) และพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 และประเด็นที่สามแนวทางการกำหนดนโยบายหรือแนวปฏิบัติการขอความยินยอมเพื่อใช้ข้อมูลส่วนบุคคลในการสร้างและการใช้ข้อมูลเชิงลึกบนแพลตฟอร์มเฟซบุ๊กในประเทศไทย

ผลการวิจัย

ข้อมูลเชิงลึกบนแพลตฟอร์มเฟซบุ๊กและการใช้งานข้อมูลส่วนบุคคลอื่น ๆ

ข้อมูลส่วนบุคคลมีบทบาทสำคัญในการให้บริการและการตลาดออนไลน์ การใช้ข้อมูลเชิงลึกบนแพลตฟอร์มเฟซบุ๊กและการใช้งานข้อมูลส่วนบุคคลนั้นมีความสำคัญต่อการปรับปรุงกลยุทธ์การตลาด การสร้างเนื้อหาที่ตรงกลุ่มเป้าหมาย และการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของเพจ ข้อมูลเชิงลึก (Insights) ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในแพลตฟอร์มเฟซบุ๊กช่วยให้ผู้ใช้สามารถเข้าถึงข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้ชม ข้อมูลการเข้าถึง และการมีส่วนร่วมของผู้ใช้ รวมถึงการใช้งานข้อมูลส่วนบุคคลในการสร้างข้อมูลเชิงลึกเพื่อทำให้การบริการหรือการตลาดมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (Songserm, 2020)

การใช้ข้อมูลส่วนบุคคลในการสร้างและใช้ข้อมูลเชิงลึกมีทั้งความเหมือนและความแตกต่างจากการใช้ข้อมูลส่วนบุคคลในลักษณะอื่น ๆ ซึ่งสามารถวิเคราะห์ได้ ดังนี้

ข้อมูลเชิงลึกบนแพลตฟอร์มเฟซบุ๊ก

การใช้ข้อมูลส่วนบุคคลในการสร้างและใช้ข้อมูลเชิงลึก (Insights) มีทั้งความเหมือนและความแตกต่างจากการใช้ข้อมูลส่วนบุคคล (Personal Data) ซึ่งสามารถวิเคราะห์ได้ ดังนี้

1. ข้อมูลเชิงลึก (Insights) บนแพลตฟอร์มเฟซบุ๊ก หมายถึงข้อมูลและการวิเคราะห์ที่ช่วยให้ผู้ใช้ ผู้ดูแลเพจ สามารถเข้าถึงข้อมูลและการวิเคราะห์เกี่ยวกับการทำงานของเพจ รวมถึงพฤติกรรมของผู้ชมบนแพลตฟอร์มได้ดียิ่งขึ้น ข้อมูลเชิงลึกนี้มีข้อมูลส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้อง เช่น อายุ เพศ และสถานที่ตั้ง ข้อมูลเชิงลึกยังมีหลากหลายประเภท ซึ่งรวมถึง

1.1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ชม อาทิ จำนวนคนที่กดติดตามเพจ ข้อมูลประชากร เช่น อายุ เพศ สถานที่ตั้ง ภาษา ข้อมูลการเข้าถึง เช่น จำนวนคนที่เห็นโพสต์หรือเนื้อหา (Reach) ข้อมูลการมีส่วนร่วม (Engagement) เช่น การกดถูกใจ แชร์แสดงความคิดเห็น หมายเหตุหรือหัวข้อที่ผู้ใช้ชอบ

1.2 ข้อมูลเกี่ยวกับเนื้อหา อาทิ ประสิทธิภาพของโพสต์แต่ละประเภท (เช่น รูปภาพ วิดีโอ ลิงก์) เวลาและวันที่ที่ผู้ชมมีส่วนร่วมมากที่สุด

1.3 ข้อมูลการโฆษณา อาทิ การวิเคราะห์แคมเปญโฆษณาที่ทำให้เกิดการเข้าถึงและการมีส่วนร่วม ผลลัพธ์ของการใช้เงินโฆษณา เช่น ค่าใช้จ่ายต่อการเข้าถึง (Cost per Reach)

จากการศึกษาพบว่าข้อมูลเชิงลึกบนแพลตฟอร์มเฟซบุ๊กมักให้ความสำคัญกับแนวโน้มและพฤติกรรมโดยรวม ไม่เน้นการระบุตัวบุคคลโดยตรง

2. การใช้งานข้อมูลส่วนบุคคล (Personal Data)

การใช้งานข้อมูลส่วนบุคคล หมายถึง กระบวนการใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลส่วนบุคคล ตั้งแต่การเก็บรวบรวม การบันทึก การจัดเก็บ การใช้ การแก้ไข การเปิดเผย การลบ หรือทำลายข้อมูล ทั้งในรูปแบบอัตโนมัติ (Automated) และไม่อัตโนมัติ (Manual) เช่น ชื่อ อีเมล เบอร์โทรศัพท์ และข้อมูลการใช้งาน เพื่อให้เกิดประโยชน์ เช่น การทำการตลาด การปรับปรุงบริการ หรือการให้บริการเฉพาะบุคคล

การศึกษาพบว่า การใช้งานข้อมูลส่วนบุคคลมีความสำคัญต่อการสร้างข้อมูลเชิงลึกและการใช้ข้อมูลเหล่านี้ในลักษณะต่าง ๆ ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำการตลาดและปรับปรุงบริการต่าง ๆ เพื่อสร้างประสบการณ์ที่ดีขึ้นให้กับผู้ใช้ของเพจ การใช้ข้อมูลส่วนบุคคลในการสร้างและใช้ข้อมูล

เชิงลึกทั้งสองวิธีมีการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลจากผู้ใช้ เช่น ชื่อ อีเมล อายุ ซึ่งข้อมูลเหล่านี้ถูกใช้เพื่อปรับปรุงประสบการณ์ของผู้ใช้และทำให้การตลาดมีประสิทธิภาพมากขึ้น และทั้งสองประเภทต้องการการเก็บข้อมูลจากผู้ใช้และผู้ชม ซึ่งจำเป็นต้องได้รับความยินยอมจากผู้ใช้ แต่ในส่วนของความแตกต่างนั้น ข้อมูลเชิงลึกส่วนใหญ่เป็นข้อมูลที่ไม่ระบุตัวตน (Aggregated Data) และไม่สามารถใช้เพื่อระบุตัวตนของผู้ใช้ได้ เช่น จำนวนการเข้าถึงโพสต์หรือการมีส่วนร่วม ข้อมูลส่วนบุคคลเป็นข้อมูลที่สามารถระบุตัวตนของบุคคลได้ เช่น ชื่อ ที่อยู่ และอีเมล วัตถุประสงค์ในการใช้ข้อมูลข้อมูลเชิงลึกมุ่งเน้นไปที่การวิเคราะห์พฤติกรรมและความสนใจของกลุ่มผู้ชมเพื่อปรับปรุงกลยุทธ์การตลาดของเพจ แต่ข้อมูลส่วนบุคคลมักใช้สำหรับการสื่อสารเฉพาะบุคคล เช่น การส่งอีเมลโปรโมชันหรือการให้บริการที่ปรับแต่งตามความต้องการ ความแตกต่างจากการใช้ข้อมูลส่วนบุคคลในลักษณะอื่น ๆ โดยการใช้งานข้อมูลส่วนบุคคลนั้นเป็นการเก็บรวบรวม และใช้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับบุคคล เช่น ชื่อ อีเมล เบอร์โทรศัพท์ และข้อมูลการใช้งาน เพื่อให้เกิดประโยชน์ เช่น การทำการตลาด การปรับปรุงบริการ หรือการให้บริการเฉพาะบุคคล

การใช้งานข้อมูลส่วนบุคคลในการสร้างและใช้ข้อมูลเชิงลึกบนแพลตฟอร์มเฟซบุ๊กเกี่ยวข้องโดยตรงกับการกำหนดสถานะของผู้ที่มีอำนาจหน้าที่ตัดสินใจเกี่ยวกับการเก็บ รวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลเชิงลึก เนื่องจากข้อมูลส่วนบุคคลต้องได้รับการจัดการอย่างรอบคอบ โดยเฉพาะในกรณีที่มีการใช้ข้อมูลเพื่อปรับปรุงประสบการณ์ของผู้ใช้และเพิ่มประสิทธิภาพในการทำการตลาด การกำหนดสถานะที่ชัดเจนของผู้ที่มีอำนาจหน้าที่จะช่วยให้กระบวนการเก็บ รวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลบนแพลตฟอร์มเฟซบุ๊กดำเนินการได้อย่างโปร่งใส และปฏิบัติตามกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล และช่วยปกป้องสิทธิของผู้ใช้ในการควบคุมข้อมูลของตนเองและสร้างความไว้วางใจระหว่างแฟนเพจและเว็บไซต์ที่มีปุ่ม “ถูกใจ” ของเฟซบุ๊กแพลตฟอร์มเฟซบุ๊กและผู้ใช้

หลักกฎหมายของต่างประเทศและประเทศไทยเกี่ยวกับความยินยอมในการใช้ข้อมูลส่วนบุคคล

การขอความยินยอมในการใช้ข้อมูลส่วนบุคคลของแพลตฟอร์มเฟซบุ๊ก

กฎระเบียบคุ้มครองข้อมูลทั่วไปของสหภาพยุโรป ถือเป็นหนึ่งในมาตรการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่เข้มงวดและครอบคลุมที่สุดในระดับสากล กฎหมายนี้กำหนดมาตรฐานสูงสุดในการปกป้องข้อมูลส่วนบุคคล ซึ่งรวมถึงการกำหนดให้ผู้ให้บริการแพลตฟอร์มออนไลน์ เช่น เฟซบุ๊ก โดยต้องมีการขอความยินยอมอย่างชัดเจนจากผู้ใช้งานทุกครั้งก่อนที่จะรวบรวม ใช้งาน หรือแบ่งปันข้อมูลส่วนบุคคล โดยการขอความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลต้องโปร่งใส ชัดเจน และมีความยินยอมอย่างชัดแจ้ง ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญสำหรับแพลตฟอร์มออนไลน์ที่มีการเก็บรวบรวมและใช้ข้อมูลผู้ใช้เพื่อวัตถุประสงค์ทางการตลาดและการสร้างข้อมูลเชิงลึก ดังนั้น การปฏิบัติตามกฎระเบียบคุ้มครองข้อมูลทั่วไปของสหภาพยุโรป จะช่วยสร้างความไว้วางใจให้แก่ผู้ใช้งานแพลตฟอร์มในเรื่องความเป็นส่วนตัวอีกด้วย สำหรับวิธีการขอความยินยอมในการใช้ข้อมูลส่วนบุคคลตามหลักการของกฎระเบียบคุ้มครองข้อมูลทั่วไปของสหภาพยุโรป สามารถสรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

1. การแจ้งข้อมูลที่ชัดเจน เฟซบุ๊กต้องให้ข้อมูลที่ชัดเจนและโปร่งใสเกี่ยวกับการใช้ข้อมูลส่วนบุคคล เช่น ประเภทข้อมูล เฟซบุ๊กจะระบุประเภทของข้อมูลที่จะถูกเก็บรวบรวม เช่น ชื่อ ที่อยู่ อีเมล ข้อมูลการใช้งาน เฟซบุ๊กต้องแจ้งวัตถุประสงค์ โดยอธิบายว่าวัตถุประสงค์ในการใช้ข้อมูลคืออะไร เช่น เพื่อปรับปรุงบริการ การโฆษณาที่ตรงกลุ่มเป้าหมาย

2. การขอความยินยอมที่ชัดเจน เฟซบุ๊กจัดให้มีการเลือกอย่างชัดเจน Opt-in Mechanism (Opt-in) ผู้ใช้จะสามารถเลือกให้ความยินยอมได้อย่างชัดเจน เช่น การคลิก "ยินยอม" ในหน้าต่างการตั้งค่าที่แสดงข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ข้อมูล หรือในแบบฟอร์มที่เฟซบุ๊กมีให้ โดยไม่มีการใช้การตั้งค่าเริ่มต้นที่ถือว่าผู้ใช้ยินยอมโดยอัตโนมัติ โดยให้ผู้ใช้มีตัวเลือกในการยินยอมอย่างชัดเจน

3. สิทธิในการถอนความยินยอม เฟซบุ๊กให้ผู้ใช้มีสิทธิในการถอนความยินยอมได้ตลอดเวลา โดยมีวิธีที่ง่ายและชัดเจน เช่น การเข้าถึงการตั้งค่าบัญชีและเลือกถอนความยินยอม การให้ลิงก์ในอีเมลหรือการสื่อสารอื่น ๆ ที่อนุญาตให้ผู้ใช้ถอนความยินยอม

4. การบันทึกความยินยอม เฟซบุ๊กจะบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับความยินยอมของผู้ใช้เพื่อให้สามารถแสดงหลักฐานได้ในกรณีที่มีการตรวจสอบ โดยอาจใช้ระบบการจัดการข้อมูลที่มีประสิทธิภาพเฟซบุ๊ก ซึ่งจะช่วยในการแสดงว่าผู้ใช้ได้ให้ความยินยอมอย่างไร

5. การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล เฟซบุ๊กจัดให้มีมาตรการรักษาความปลอดภัยที่เหมาะสม เช่น การเข้ารหัสข้อมูลและการควบคุมการเข้าถึง เพื่อป้องกันการเข้าถึงข้อมูลโดยไม่ได้รับอนุญาต

6. การอัปเดตนโยบาย หากมีการเปลี่ยนแปลงนโยบายการใช้ข้อมูลส่วนบุคคล เฟซบุ๊กจัดให้มีการแจ้งให้ผู้ใช้ทราบล่วงหน้า เพื่อให้ผู้ใช้สามารถตัดสินใจว่าจะให้ความยินยอมหรือไม่ (Intersoft consulting services AG, n.d.)

การศึกษากฎระเบียบคุ้มครองข้อมูลทั่วไปของสหภาพยุโรป จึงมีประโยชน์ในการนำมาประยุกต์ใช้กับการขอความยินยอมของเฟซบุ๊กในประเทศไทย โดยการปรับใช้ข้อกำหนดนี้ให้สอดคล้องกับกฎหมายพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 จะทำให้เพจหรือเว็บไซต์ที่ฝังปุ่ม “ถูกใจ” ของเฟซบุ๊กในประเทศไทยสามารถขอความยินยอมจากผู้ใช้งานได้อย่างชัดเจน ครบถ้วน และถูกต้องตามมาตรฐานสากล ซึ่งไม่เพียงจะช่วยให้การใช้งานข้อมูลเชิงลึกเป็นไปอย่างโปร่งใสและเป็นธรรม แต่ยังช่วยป้องกันการละเมิดสิทธิของผู้ใช้ และส่งเสริมความน่าเชื่อถือของเพจหรือเว็บไซต์ที่ฝังปุ่ม “ถูกใจ” ของเฟซบุ๊กที่ให้ความสำคัญต่อข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ใช้งานเฟซบุ๊กอีกด้วย

การกำหนดสถานะของผู้ที่มีอำนาจหน้าที่ตัดสินใจเกี่ยวกับการเก็บรวบรวมใช้หรือเปิดเผยข้อมูลเชิงลึกบนแพลตฟอร์มเฟซบุ๊กร่วมกัน

การพิจารณาสถานะของเพจและเว็บไซต์ที่มีปุ่ม “ถูกใจ” ของเฟซบุ๊กที่สามารถเข้าถึงข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับผู้ใช้ (เช่น ข้อมูลประชากร พฤติกรรมการเยี่ยมชม) และมีอำนาจในการใช้ข้อมูลเหล่านั้นเพื่อวัตถุประสงค์ต่าง ๆ เช่น การตลาด การโฆษณา การพิจารณาว่าบุคคลเหล่านี้จะถือว่าเป็นผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลหรือไม่ จำเป็นต้องพิจารณาจากหลายปัจจัยโดยเฉพาะอย่างยิ่งอำนาจในการควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล ซึ่งหมายถึงการตัดสินใจเกี่ยวกับการเก็บ รวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลเหล่านั้น การกำหนดสถานะของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลจึงเป็นสิ่งสำคัญเพื่อให้แน่ใจว่าเพจและเว็บไซต์ที่มีปุ่ม “ถูกใจ” มีการจัดการข้อมูลอย่างรับผิดชอบและเป็นธรรมต่อเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลในระบบดิจิทัลปัจจุบัน โดยในประเด็นนี้ ผู้ศึกษาเลือกศึกษากฎหมายของกฎระเบียบคุ้มครองข้อมูลทั่วไปของสหภาพยุโรป เนื่องจากมีลักษณะสำคัญในด้านการกำหนดมาตรฐานการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่เข้มงวดและครอบคลุมที่สุด โดยให้สิทธิสำคัญแก่เจ้าของข้อมูล เช่น สิทธิในการเข้าถึง แก้ไข และลบข้อมูล นอกจากนี้ กฎระเบียบคุ้มครองข้อมูลทั่วไปของสหภาพยุโรป ยังเน้นการขอความยินยอมจากผู้ใช้และการแจ้งให้ผู้ใช้

ทราบเกี่ยวกับการเก็บและใช้ข้อมูลส่วนบุคคล ซึ่งช่วยสร้างความโปร่งใสและความไว้วางใจระหว่างผู้ให้บริการแพลตฟอร์มและผู้ใช้ ส่วนกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประเทศญี่ปุ่น (APPI) มีลักษณะสำคัญในการส่งเสริมให้หน่วยงานที่มีการจัดการข้อมูลส่วนบุคคลดำเนินการตามหลักการการปกป้องข้อมูลส่วนบุคคลอย่างเข้มงวด แต่ในขณะเดียวกันยังมีความยืดหยุ่นในการจัดการข้อมูลข้ามประเทศ โดยมีกระบวนการในการรับรองให้ประเทศอื่น ๆ ปฏิบัติตามมาตรฐานเดียวกัน ซึ่งทำให้การปกป้องข้อมูลสามารถปรับให้สอดคล้องกับมาตรฐานระดับนานาชาติ และกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประเทศสิงคโปร์ (PDPA) มีลักษณะสำคัญในการสร้างสมดุลระหว่างการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลและการส่งเสริมการใช้ข้อมูลในเชิงธุรกิจ โดยเน้นการขอความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลและให้สิทธิผู้ใช้ในการเข้าถึงข้อมูล นอกจากนี้ ยังให้ความสำคัญกับการคุ้มครองข้อมูลระหว่างประเทศ ซึ่งช่วยให้ธุรกิจสามารถทำงานร่วมกับประเทศอื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากแต่ละประเทศมีกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่มีลักษณะสำคัญเฉพาะและเป็นมาตรฐานสำคัญที่ใช้กันอย่างแพร่หลาย การศึกษากฎระเบียบคุ้มครองข้อมูลทั่วไปของสหภาพยุโรป กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประเทศญี่ปุ่น (APPI) กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประเทศสิงคโปร์ (PDPA) จะช่วยให้เห็นแนวทางที่แตกต่างกันในการปกป้องข้อมูลส่วนบุคคลและการขอความยินยอม ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการนำไปปรับใช้กับการขอความยินยอมและการจัดการข้อมูลส่วนบุคคลของเพจหรือเว็บไซต์ที่ฝังปุ่ม “ถูกใจ” ของเฟซบุ๊กในประเทศไทย เพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานสากลและเหมาะสมกับบริบทของประเทศ

การกำหนดสถานะของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลตามกฎหมายคุ้มครองข้อมูลทั่วไปของสหภาพยุโรป

กฎระเบียบคุ้มครองข้อมูลทั่วไปของสหภาพยุโรป ได้กำหนดนิยามของ “ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล” ไว้ในมาตรา 4 (7) ซึ่งระบุว่าผู้ควบคุมข้อมูลคือบุคคลหรือองค์กรที่กำหนดวัตถุประสงค์และวิธีการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล ในกรณีที่ผู้ควบคุมข้อมูลหลายรายร่วมกันในการกำหนดวัตถุประสงค์และวิธีการประมวลผล จะถือว่าเป็น “ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลร่วมกัน” ตามมาตรา 26 ซึ่งระบุว่าผู้ควบคุมข้อมูลแต่ละคนจะต้องมีการกำหนดความรับผิดชอบที่ชัดเจนในการปฏิบัติตามพันธกรณีภายใต้กฎระเบียบคุ้มครองข้อมูลทั่วไปของสหภาพยุโรป โดยต้องมีข้อตกลงที่ชัดเจนเกี่ยวกับการแบ่งปันความรับผิดชอบและการจัดการข้อมูล การที่บริษัทสามารถใช้เครื่องมือที่เฟซบุ๊กจัดเตรียมไว้เพื่อวิเคราะห์สถิติการใช้งานของผู้เยี่ยมชมแฟนเพจ ซึ่งแม้ข้อมูลที่ได้จะไม่ใช้ข้อมูลส่วนบุคคลในลักษณะที่ชัดเจน แต่ยังคงสามารถใช้ในการกำหนดกลุ่มเป้าหมายสำหรับการโฆษณาได้

กรณีตัวอย่างตามแนวคำพิพากษาของศาลยุติธรรมแห่งสหภาพยุโรปในคดี C-210/16 (Wirtschaftsakademie Schleswig-Holstein) ศาลยุติธรรมแห่งสหภาพยุโรป (CJEU) ได้มีการตัดสินที่สำคัญเกี่ยวกับความรับผิดชอบในการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลของบริษัทที่มีแฟนเพจบนเฟซบุ๊ก ซึ่งกรณีนี้เกี่ยวข้องกับการใช้คุกกี้และการเก็บข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ใช้บริษัทและเฟซบุ๊กไม่แจ้งให้ผู้เยี่ยมชมทราบเกี่ยวกับการใช้คุกกี้ ซึ่งเป็นการเก็บข้อมูลส่วนบุคคลที่เกิดขึ้นโดยอัตโนมัติ ศาลพิจารณาว່บริษัทสามารถใช้เครื่องมือที่เฟซบุ๊กจัดเตรียมไว้เพื่อวิเคราะห์สถิติการใช้งานของผู้เยี่ยมชมแฟนเพจ ซึ่งแม้ข้อมูลที่ได้จะไม่ใช้ข้อมูลส่วนบุคคลในลักษณะที่ชัดเจน แต่ยังคงสามารถใช้ในการกำหนดกลุ่มเป้าหมายสำหรับการโฆษณาได้ ซึ่งการใช้ตัวกรองเหล่านี้เป็นเหตุให้เฟซบุ๊กรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคล

เกี่ยวกับผู้เยี่ยมชมเพื่อให้สามารถจัดหมวดหมู่ตามลักษณะสำหรับแฟนเพจ แม้ว่าข้อมูลที่น่าเสนอผ่านตัวกรองเหล่านี้ไม่ใช่ข้อมูลส่วนตัว โดยศาลชี้ว่าหากบริษัทใช้บริการของเฟซบุ๊กในการรวบรวมข้อมูลเพื่อตั้งเป้าหมายการโฆษณา บริษัทนั้นจะถือว่ามีส่วนร่วมในการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล ซึ่งทำให้ต้องมีความรับผิดชอบในการปฏิบัติตามกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

นอกจากนี้ในคดีของผู้ดำเนินการเว็บไซต์ที่ฝังปุ่ม “ถูกใจ” ของเฟซบุ๊กบนเว็บไซต์ของตน (C-40/17 - FashionID) ศาลยุติธรรมแห่งสหภาพยุโรป (CJEU) ได้ตัดสินเกี่ยวกับความรับผิดชอบของผู้ดำเนินการเว็บไซต์ที่ฝังปุ่ม “ถูกใจ” ของเฟซบุ๊ก โดยมีการพิจารณาถึงการส่งข้อมูลส่วนบุคคลจากเว็บไซต์ไปยังเฟซบุ๊ก โดยที่การฝังปุ่ม “ถูกใจ” ทำให้เกิดการส่งข้อมูลส่วนบุคคลจากผู้เยี่ยมชมเว็บไซต์ไปยังเฟซบุ๊ก โดยไม่คำนึงถึงว่าผู้เยี่ยมชมจะเป็นสมาชิกเฟซบุ๊กหรือไม่ และไม่จำเป็นต้องคลิกปุ่ม “ถูกใจ” ก็มีการส่งข้อมูลเกิดขึ้น ผู้ดำเนินการเว็บไซต์ถือเป็น “ผู้ควบคุมข้อมูลร่วม” ร่วมกับเฟซบุ๊กในส่วนของการรวบรวมและส่งข้อมูลไปยังเฟซบุ๊ก แต่ไม่รวมถึงการประมวลผลเพิ่มเติมที่เฟซบุ๊กดำเนินการหลังจากที่ได้รับข้อมูลนั้น

ดังนั้น การที่แฟนเพจและเว็บไซต์ที่ฝังปุ่ม “ถูกใจ” ของเฟซบุ๊กมีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์และกระบวนการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลนั้นสอดคล้องกับหลักการภายใต้กฎระเบียบคุ้มครองข้อมูลทั่วไปของสหภาพยุโรป ในมาตรา 26 ที่กล่าวถึงผู้ควบคุมข้อมูลร่วม เนื่องจากแฟนเพจและผู้ดำเนินการเว็บไซต์มีสถานะเป็นผู้ควบคุมข้อมูลร่วมกับเฟซบุ๊ก เนื่องจากทั้งสองฝ่ายมีส่วนร่วมในการรวบรวมและประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลของผู้เยี่ยมชม ทั้งแฟนเพจและผู้ดำเนินการเว็บไซต์ต้องแจ้งให้เจ้าของข้อมูลทราบถึงการเก็บรวบรวมและการใช้ข้อมูลส่วนบุคคล ซึ่งรวมถึงการเข้าถึงข้อมูลผ่านคุกกี้หรือเทคโนโลยีที่คล้ายกัน ต้องมีการรวบรวมความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลก่อนการประมวลผลข้อมูลเพื่อไม่ให้เกิดการละเมิดสิทธิของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล

ในเรื่องความรับผิดชอบของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลร่วมมาตรา 82 (4) และ (5) กำหนดไว้ว่าในกรณีที่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลมากกว่าหนึ่งรายเข้ามีส่วนร่วมในการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลเดียวกัน บุคคลทั้งหมดต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นทั้งหมดแก่เจ้าของข้อมูลผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล ที่ได้จ่ายค่าชดเชยเต็มจำนวนมีสิทธิเรียกร้องคืนจากผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลรายอื่นที่เกี่ยวข้องกับการประมวลผลเดียวกัน โดยแบ่งตามความรับผิดชอบของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลแต่ละรายสำหรับความเสียหายที่เกิดจากการประมวลผล ส่วนพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประเทศไทยยังไม่มีข้อกำหนดกฎหมายที่นำมาปรับใช้กับการเป็นผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลร่วมไว้โดยเฉพาะเจาะจง

การกำหนดสถานะของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลตามกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประเทศไทย

ภายใต้กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประเทศไทย (Act on the Protection of Personal Information) APPI ไม่มีคำว่า “ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล” ตามแนวทางของ GDPR แต่มีการใช้คำว่า “ผู้ประกอบการธุรกิจที่มีการจัดการข้อมูลส่วนบุคคล” (Personal Information Handling Business Operator หรือ PIHBO) ซึ่งมีความรับผิดชอบในการจัดการข้อมูลส่วนบุคคล คล้ายกับผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลตาม กฎระเบียบคุ้มครองข้อมูลทั่วไปของสหภาพยุโรป ซึ่งบุคคลหรือนิติบุคคลที่มีฐานะเป็นผู้ประกอบการธุรกิจที่มีการจัดการข้อมูลส่วนบุคคล ไม่รวมถึงหน่วยงานภาครัฐหรือกิจการบางประเภทที่

กฎหมายกำหนดยกเว้นนิยามของผู้ประกอบธุรกิจที่มีการจัดการข้อมูลส่วนบุคคลไว้ ในกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประเทศญี่ปุ่น (Act on the Protection of Personal Information หรือ APPI) ไม่มีการใช้คำว่า “ผู้ควบคุมร่วม” (Joint Controllers) ตามแบบฉบับของกฎระเบียบคุ้มครองข้อมูลทั่วไปของสหภาพยุโรป (Hamada, 2024)

การกำหนดสถานะของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลตามกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของสิงคโปร์

กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของสิงคโปร์ (Personal Data Protection Act (PDPA), Singapore, 2012) ไม่ปรากฏแนวคิดเรื่องผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลและผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลตามกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของสหภาพยุโรป แต่อย่างไรก็ตามกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของสิงคโปร์ มาตรา 2 ให้คำจำกัดความกรณีบุคคลที่มีหน้าที่หลักในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล โดยกล่าวถึงคำว่า “องค์กร” (Organization) ซึ่งหมายถึง หน่วยงานที่รับผิดชอบในการเก็บรวบรวม การใช้ และการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล เพื่อชี้แจงบทบาทและความรับผิดชอบของหน่วยงานที่จัดการข้อมูลคำว่า ซึ่งมีความหมายที่ใกล้เคียงกับ “ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล” ในกฎระเบียบคุ้มครองข้อมูลทั่วไปของสหภาพยุโรป โดยองค์กรนั้นต้องมีหน้าที่ในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลตามกฎหมายที่กำหนด ในกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประเทศสิงคโปร์ไม่มีการใช้คำว่า “ผู้ควบคุมร่วม” (Joint Controller) โดยตรงตามกฎระเบียบคุ้มครองข้อมูลทั่วไปของสหภาพยุโรป (GDPR)

การกำหนดสถานะของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562

มาตรา 4 พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ของประเทศไทยมีการกำหนดนิยามและความรับผิดชอบของ “ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล” (Data Controller) หมายถึง บุคคลหรือองค์กรที่มีอำนาจในการกำหนดวัตถุประสงค์และวิธีการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล ซึ่งมีความรับผิดชอบในการจัดการข้อมูลอย่างถูกต้องและเป็นธรรม และในพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ไม่มีการใช้คำว่า “ผู้ควบคุมร่วม” (Joint Controller) โดยตรงตามกฎระเบียบคุ้มครองข้อมูลทั่วไปของสหภาพยุโรป

จากการศึกษา พบว่าทั้งกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประเทศญี่ปุ่น (APPI) กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประเทศสิงคโปร์ (PDPA) และพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 มีการกำหนดสถานะของผู้ที่มีอำนาจในการเก็บ รวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล โดยเน้นถึงความรับผิดชอบในการจัดการข้อมูลอย่างถูกต้องและเป็นธรรม กฎหมายทั้งหมดยืนยันว่าผู้ควบคุมข้อมูลมีหน้าที่ในการแจ้งให้เจ้าของข้อมูลทราบเกี่ยวกับการเก็บรวบรวมและการใช้ข้อมูลส่วนบุคคล รวมถึงการต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลก่อนการประมวลผลแม้ว่าจะมีคำศัพท์และกรอบการทำงานที่แตกต่างกัน แต่การใช้คำและกรอบการทำงานที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบในการจัดการข้อมูลส่วนบุคคลจะแตกต่างกัน โดยเฉพาะในเรื่องการกำหนดสถานะของผู้ควบคุมข้อมูล

ในเรื่องความรับผิดชอบของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลร่วม กฎระเบียบคุ้มครองข้อมูลทั่วไปของสหภาพยุโรป มาตรา 82 (4) และ (5) กำหนดไว้ว่าในกรณีที่มีผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลมากกว่าหนึ่งรายเข้ามีส่วนร่วมในการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลเดียวกัน บุคคลทั้งหมดต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นทั้งหมดแก่เจ้าของข้อมูลผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล ที่ได้จ่ายค่าชดเชยเต็มจำนวนมีสิทธิ

เรียกร้องคืนจากผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลรายอื่นที่เกี่ยวข้องกับการประมวลผลเดียวกัน โดยแบ่งตามความรับผิดชอบของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลแต่ละรายสำหรับความเสียหายที่เกิดจากการประมวลผล ส่วนพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประเทศสิงคโปร์และประเทศญี่ปุ่นยังไม่มีกำหนดกฎหมายที่นำมาปรับใช้กับการเป็นผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลร่วมไว้โดยเฉพาะเจาะจง

สำหรับประเทศไทยนั้นปัจจุบันยังไม่มีคำวินิจฉัยของคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลหรือคำพิพากษาของศาลในประเด็นเกี่ยวกับการกำหนดสถานะของผู้ที่มีอำนาจหน้าที่ตัดสินใจเกี่ยวกับการเก็บ รวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลเชิงลึกบนแพลตฟอร์มเฟซบุ๊กภายใต้การดำเนินงานร่วมกันตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 การตีความในประเด็นดังกล่าวจึงยังต้องอาศัยการพิจารณาตามหลักการและแนวปฏิบัติจากแหล่งอื่น ๆ โดยผู้วิจัยเห็นว่าต้องอาศัยการตีความคำว่า “ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล” ในการมีอำนาจหน้าที่ตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล มาปรับใช้กับแฟนเพจหรือเว็บไซต์ที่ฝังปุ่ม “ถูกใจ” ของเฟซบุ๊กที่มีส่วนร่วมในการจัดเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล โดยให้เพจหรือเว็บไซต์ที่ฝังปุ่ม “ถูกใจ” ของเฟซบุ๊กมีหน้าที่ต้องขอความยินยอมในการใช้ข้อมูลส่วนบุคคลในการสร้างและการใช้ข้อมูลเชิงลึกบนแพลตฟอร์มเฟซบุ๊ก นอกจากนี้กรณีเรื่องความรับผิดชอบของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลร่วมก็ต้องอาศัยตีความจากการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลเช่นกัน และนำหลักความรับผิดชอบตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เรื่องลูกหนี้ร่วมมาตรา 291 มาปรับให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลร่วมมีหน้าที่และความรับผิดชอบ ต่อความเสียหายใด ๆ ที่เกิดจากการประมวลผล ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลแต่ละรายจะต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายทั้งหมดเต็มจำนวน และมีสิทธิเรียกร้องคืนจากผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลรายอื่นที่เกี่ยวข้องกับการประมวลผลเดียวกัน

การขอความยินยอมเพื่อใช้ข้อมูลส่วนบุคคลในการสร้างและการใช้ข้อมูลเชิงลึกบนแพลตฟอร์มเฟซบุ๊ก

การขอความยินยอมถือเป็นฐานทางกฎหมายที่สำคัญที่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลสามารถใช้เพื่อการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลได้ โดยเฉพาะในกรณีที่ไม่มีกำหนดแบบหรือข้อความในการขอความยินยอมที่มีสถานะบังคับตามกฎหมายไว้เป็นการเฉพาะ ในฐานะผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล จำเป็นต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนและเป็นธรรม เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลและสอดคล้องกับข้อกำหนดทางกฎหมาย การศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายจากสหภาพยุโรป ประเทศญี่ปุ่น และประเทศสิงคโปร์จะช่วยให้เห็นแนวทางที่แตกต่างกันในการขอความยินยอมและการจัดการข้อมูลส่วนบุคคลและสามารถนำมาเป็นแนวทางการกำหนดนโยบายหรือแนวปฏิบัติการขอความยินยอมเพื่อใช้ข้อมูลส่วนบุคคลในการสร้างและการใช้ข้อมูลเชิงลึกบนแพลตฟอร์มเฟซบุ๊กในประเทศไทย

การขอความยินยอมเพื่อใช้ข้อมูลส่วนบุคคลตามกฎหมายระเบียบคุ้มครองข้อมูลทั่วไปของสหภาพยุโรป

การขอความยินยอมสำหรับผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลในการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลในสหภาพยุโรปนั้นอยู่ภายใต้ระเบียบทั่วไปว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูล (General Data Protection Regulation - GDPR) ตามมาตรา 4 (11) ของกฎระเบียบคุ้มครองข้อมูลทั่วไปของสหภาพ

ยุโรป ได้กำหนดนิยามของคำว่า “ยินยอม” หมายถึง การบ่งชี้ความปรารถนาของเจ้าของข้อมูลโดยอิสระ เฉพาะเจาะจงโดยแจ้งและไม่คลุมเครือโดยที่เจ้าของข้อมูลแฉ่งหรือมีการกระทำที่ยืนยันอย่างชัดเจน บ่งบอกถึงข้อตกลงในการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเจ้าของข้อมูล เช่น การคลิกเลือกในแบบฟอร์มออนไลน์

หลักการขอความยินยอมตาม GDPR (General Data Protection Regulation) มีความสำคัญในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ชัดเจนและโปร่งใส เจ้าของข้อมูลต้องได้รับข้อมูลที่ชัดเจนเกี่ยวกับวิธีการใช้ข้อมูลของตน รวมถึงวัตถุประสงค์ในการประมวลผลข้อมูล
2. อิสระในการเลือก เจ้าของข้อมูลต้องมีสิทธิในการเลือกที่จะให้ความยินยอมโดยไม่มี การกดดันหรือบังคับ
3. เฉพาะเจาะจง ความยินยอมต้องระบุให้ชัดเจนว่าข้อมูลใดจะถูกเก็บรวบรวมและใช้เพื่อวัตถุประสงค์ใด
4. ไม่คลุมเครือ ความยินยอมต้องมีลักษณะที่ไม่ทำให้เกิดความเข้าใจผิด โดยการแสดงออกที่ชัดเจน เช่น การคลิกเลือกในแบบฟอร์ม
5. สิทธิในการถอนความยินยอม เจ้าของข้อมูลมีสิทธิในการถอนความยินยอมได้ตลอดเวลา และต้องมีวิธีการที่ง่ายในการทำเช่นนั้น
6. การบันทึกและการแสดงหลักฐาน ผู้ควบคุมข้อมูล

การขอความยินยอมเพื่อใช้ข้อมูลส่วนบุคคลตามกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประเทศญี่ปุ่น

ภายใต้กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประเทศญี่ปุ่น (Act on the Protection of Personal Information) APPI ไม่ได้กำหนดนิยามของคำว่า “ยินยอม” ว่ามีลักษณะอย่างไรตามแนวทางของกฎระเบียบคุ้มครองข้อมูลทั่วไปของสหภาพยุโรป แต่การขอความยินยอมสำหรับผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลภายใต้พระราชบัญญัติว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของญี่ปุ่น (APPI) มีหลักการและขั้นตอนที่สำคัญ ดังนี้

1. ความจำเป็นในการขอความยินยอม ผู้ควบคุมข้อมูลจะต้องขอความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลก่อนที่จะเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล โดยเฉพาะในกรณีที่มีการประมวลผลข้อมูลนั้นไม่อยู่ภายใต้ข้อยกเว้นที่กฎหมายกำหนด
2. การให้ข้อมูล ผู้ควบคุมข้อมูลต้องแจ้งให้เจ้าของข้อมูลทราบเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประเภทของข้อมูลที่ถูกรวบรวม การเปิดเผยข้อมูลให้กับบุคคลที่สามและวิธีการติดต่อหากเจ้าของข้อมูลมีข้อสงสัยหรือคำถาม
3. รูปแบบของความยินยอม ความยินยอมสามารถได้รับในรูปแบบที่ชัดเจน เช่น การกรอกแบบฟอร์ม การคลิกยินยอมในแพลตฟอร์มดิจิทัล หรือวิธีการอื่น ๆ ที่แสดงถึงการยินยอมอย่างชัดเจน
4. สิทธิในการถอนความยินยอม เจ้าของข้อมูลมีสิทธิในการถอนความยินยอมได้ตลอดเวลา โดยผู้ควบคุมข้อมูลต้องแจ้งวิธีการที่เจ้าของข้อมูลสามารถถอนความยินยอมได้อย่างชัดเจน

5. ข้อกำหนดพิเศษ ในกรณีที่ข้อมูลที่รวบรวมมีความละเอียดอ่อน เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับสุขภาพหรือความเชื่อทางศาสนา ผู้ควบคุมข้อมูลต้องขอความยินยอมอย่างชัดเจนและมีรายละเอียดเพิ่มเติม

การขอความยินยอมเพื่อใช้ข้อมูลส่วนบุคคลตามกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของสิงคโปร์

กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของสิงคโปร์ (Personal Data Protection Act (PDPA), Singapore, 2012) ไม่ได้กำหนดนิยามของคำว่า “ยินยอม” ว่ามีลักษณะอย่างไรตามแนวทางของกฎระเบียบคุ้มครองข้อมูลทั่วไปของสหภาพยุโรป แต่การขอความยินยอมสำหรับผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลภายใต้พระราชบัญญัติว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของญี่ปุ่น (APPI) มีหลักการและขั้นตอนที่สำคัญ ดังนี้

1. ความชัดเจนในการขอความยินยอม ผู้ควบคุมข้อมูลต้องแจ้งให้เจ้าของข้อมูลทราบเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ในการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล รวมถึงประเภทของข้อมูลที่จะถูกเก็บและใช้งาน
2. การให้ความยินยอมอย่างอิสระ เจ้าของข้อมูลต้องให้ความยินยอมโดยสมัครใจและไม่มีแรงกดดัน โดยสามารถให้ความยินยอมผ่านทางวิธีการที่ชัดเจน เช่น แบบฟอร์มออนไลน์ หรือการตอบรับเป็นลายลักษณ์อักษร
3. สิทธิในการถอนความยินยอม เจ้าของข้อมูลมีสิทธิในการถอนความยินยอมได้ตลอดเวลา โดยผู้ควบคุมข้อมูลต้องแจ้งวิธีการถอนความยินยอมให้เจ้าของข้อมูลทราบ
4. ข้อกำหนดในการเก็บข้อมูล ผู้ควบคุมข้อมูลต้องเก็บข้อมูลส่วนบุคคลไว้ตามที่จำเป็นเพื่อวัตถุประสงค์ที่ได้แจ้งไว้และไม่ควรเก็บข้อมูลเกินกว่าที่จำเป็น
5. การจัดการข้อมูลอย่างปลอดภัย ผู้ควบคุมข้อมูลต้องดำเนินการตามมาตรการความปลอดภัยในการปกป้องข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อป้องกันการเข้าถึงหรือการเปิดเผยที่ไม่ได้รับอนุญาต
6. การตรวจสอบและการปฏิบัติตาม ผู้ควบคุมข้อมูลต้องมีระบบและกระบวนการในการตรวจสอบการปฏิบัติตามกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของสิงคโปร์ (PDPA) และต้องมีการรายงานผลการตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอ (Singapore Statutes Online, nd.)

การขอความยินยอมเพื่อใช้ข้อมูลส่วนบุคคลตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562

พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ไม่มีการกำหนดนิยามที่ชัดเจนของคำว่า “ความยินยอม” ไว้โดยตรง แต่ได้อธิบายถึงเงื่อนไขและหลักการในการขอความยินยอมอย่างละเอียดไว้ในมาตรา 19 เช่น การขอความยินยอมต้องเป็นลายลักษณ์อักษรหรือผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ ต้องแจ้งวัตถุประสงค์อย่างชัดเจนและไม่สับสน การไม่มีการกำหนดนิยามของ “ความยินยอม” ในกฎหมายมีข้อพิจารณา ดังนี้

1. ความไม่แน่นอนในการตีความ กล่าวคือ การที่พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ไม่ได้ให้นิยาม “ความยินยอม” อย่างชัดเจน อาจทำให้เกิดการตีความที่แตกต่างกันในกรณีต่าง

ๆ ซึ่งอาจนำไปสู่ความไม่แน่ชัดว่าในสถานการณ์ใดที่การขอความยินยอมถือว่าเพียงพอและถูกต้องตามกฎหมาย

2. การเพิ่มภาระในการปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมาย กล่าวคือจากการไม่มีคำนิยามที่แน่ชัด องค์การต่าง ๆ อาจต้องใช้ความระมัดระวังและตรวจสอบการปฏิบัติของตนอย่างละเอียดเพื่อให้แน่ใจว่าการขอความยินยอมของตนสอดคล้องกับกฎหมาย ซึ่งอาจเพิ่มต้นทุนและทรัพยากรในการดำเนินงาน

3. การสร้างความสับสนให้กับผู้ควบคุมข้อมูล กล่าวคือข้อกำหนดของการขอความยินยอมที่ระบุในมาตรา 19 แม้จะมีรายละเอียด แต่ยังไม่ครอบคลุมถึงวิธีการที่เหมาะสมทั้งหมดในการขอความยินยอมในบริบทที่ต่างกัน ซึ่งอาจทำให้ผู้ควบคุมข้อมูลไม่แน่ใจว่าวิธีการขอความยินยอมที่ตนใช้นั้นเป็นไปตามกฎหมายหรือไม่

4. การเกิดความเสี่ยงทางกฎหมายและการละเมิดสิทธิ กล่าวคือการขอความยินยอมที่ไม่เป็นไปตามมาตรา 19 จะถือว่าไม่มีผลผูกพันและอาจทำให้ผู้ควบคุมข้อมูลถูกลงโทษตามกฎหมายได้ ซึ่งหากไม่มีนิยามชัดเจน การปฏิบัติที่ไม่ถูกต้องอาจนำไปสู่การละเมิดสิทธิของเจ้าของข้อมูลโดยไม่เจตนา

5. การเกิดผลกระทบต่อการถอนความยินยอม กล่าวคือการขอความยินยอมที่ไม่ชัดเจนอาจส่งผลให้การถอนความยินยอมมีความซับซ้อน โดยเฉพาะเมื่อเจ้าของข้อมูลไม่เข้าใจสิทธิในการถอนความยินยอมอย่างแท้จริง

การที่กฎหมายขาดนิยามที่ชัดเจนในเรื่อง "ความยินยอม" นั้น จึงเป็นข้อจำกัดที่อาจนำไปสู่ปัญหาในการปฏิบัติตามกฎหมาย และเพิ่มความเสี่ยงในด้านกฎหมายของผู้ควบคุมข้อมูลตามที่ผู้วิจัยได้กล่าวมาแล้วในช่วงต้น

ฉะนั้น เมื่อพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ของประเทศไทยไม่ได้กำหนดนิยามของคำว่า “ยินยอม” (Consent) อย่างชัดเจนแตกต่างจากกฎระเบียบคุ้มครองข้อมูลทั่วไปของสหภาพยุโรป ซึ่งมีการระบุลักษณะของความยินยอมต้องเป็นการกระทำที่ชัดเจน จึงจำเป็นต้องพิจารณาหลักการทางกฎหมายที่มีอยู่เพื่อนำมาปรับใช้ให้ความยินยอมมีความชัดเจน ถูกต้อง โดยอาศัยจากการพิจารณาหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลจะต้องปฏิบัติตามในการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลตามมาตรา 19 เพื่อให้นิยามของคำว่า “ยินยอม” มีความชัดเจนมากขึ้น กล่าวคือการขอความยินยอมต้องทำโดยชัดแจ้งเป็นหนังสือหรือทำโดยผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ เว้นแต่โดยสภาพไม่อาจขอความยินยอมด้วยวิธีการดังกล่าว มีการขอความยินยอมก่อนหรือในขณะที่กระทำการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลต้องแจ้งวัตถุประสงค์การเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล และการขอความยินยอมนั้นต้องแยกส่วนออกจากข้อความอย่างชัดเจน มีแบบหรือข้อความที่เข้าถึงได้ง่ายและเข้าใจได้ รวมทั้งใช้ภาษา ที่อ่านง่าย และไม่เป็นการหลอกลวงหรือทำให้เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลเข้าใจผิดในวัตถุประสงค์ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าสิ่งที่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลต้องคำนึงถึงมากที่สุดคือความเป็นอิสระของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลในการให้ความยินยอมโดยไม่มีลักษณะที่เป็นเงื่อนไขที่บังคับก่อนการเข้าทำสัญญาหรือการให้บริการ

แนวทางการกำหนดนโยบายหรือแนวปฏิบัติการขอความยินยอมเพื่อใช้ข้อมูลส่วนบุคคลในการสร้างและการใช้ข้อมูลเชิงลึกบนแพลตฟอร์มเฟซบุ๊กในประเทศไทย

แนวทางในการกำหนดนโยบายหรือแนวปฏิบัติการขอความยินยอมในการใช้ข้อมูลส่วนบุคคลในการสร้างและใช้ข้อมูลเชิงลึกบนแพลตฟอร์มเฟซบุ๊ก มีความสำคัญในหลายแง่มุม เนื่องจากการเก็บรวบรวมและใช้ข้อมูลส่วนบุคคลมีผลกระทบต่อสิทธิส่วนบุคคลและความเป็นส่วนตัวของผู้ใช้งาน สร้างความโปร่งใส และเพิ่มความไว้วางใจระหว่างแพลตฟอร์ม เฟซและเว็บไซต์ที่มีปุ่ม “ถูกใจ” ของเฟซบุ๊ก และผู้ใช้ รวมถึงการปฏิบัติให้สอดคล้องตามกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่เข้มงวดในหลายประเทศ ซึ่งตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 มาตรา 27 ที่กำหนดห้ามไม่ให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลใช้หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล โดยไม่ได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล เว้นแต่เป็นข้อมูลส่วนบุคคลที่เก็บรวบรวมได้โดยได้รับยกเว้นไม่ต้องขอความยินยอมในบางกรณี เช่น การดำเนินการตามกฎหมาย การป้องกันชีวิต หรือเพื่อวัตถุประสงค์การวิจัยตามมาตรา 24 หรือมาตรา 26

เมื่อศึกษาเปรียบเทียบเงื่อนไขของการจัดทำความยินยอมที่กำหนดไว้ในมาตรา 19 พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 พบว่ามีความสอดคล้องกับแนวทางการจัดทำความยินยอมตามกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของสหภาพยุโรป (GDPR) กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประเทศญี่ปุ่น (APPI) กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประเทศสิงคโปร์ (PDPA) ดังนี้

1. การขอความยินยอมต้องเป็นไปอย่างชัดเจนและแจ้งล่วงหน้า กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของสหภาพยุโรป (GDPR) กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประเทศญี่ปุ่น (APPI) กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประเทศสิงคโปร์ (PDPA) และพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ที่กล่าวมาข้างต้นมีกฎเกณฑ์ที่กำหนดให้การขอความยินยอมต้องแจ้งให้ชัดเจนและทำความเข้าใจง่าย เพื่อป้องกันการใช้ข้อมูลในทางที่ไม่ชอบ

2. สิทธิในการยกเลิกความยินยอมและการเข้าถึงข้อมูล กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของสหภาพยุโรป (GDPR) กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประเทศญี่ปุ่น (APPI) กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประเทศสิงคโปร์ (PDPA) และพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ที่กล่าวถึงมีการให้สิทธิผู้ใช้ในการยกเลิกความยินยอมและการเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคล รวมถึงสิทธิในการแก้ไขหรือลบข้อมูล

3. การคุ้มครองข้อมูลและมาตรการความปลอดภัย กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของสหภาพยุโรป (GDPR) กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประเทศญี่ปุ่น (APPI) กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประเทศสิงคโปร์ (PDPA) และพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 มีการกำหนดมาตรการในการรักษาความปลอดภัยของข้อมูลส่วนบุคคล และป้องกันการรั่วไหลหรือการละเมิดข้อมูล

ดังนั้น การกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติการขอความยินยอมเพื่อใช้ข้อมูลส่วนบุคคลในการสร้างและการใช้ข้อมูลเชิงลึกบนแพลตฟอร์มเฟซบุ๊กของเฟซและเว็บไซต์ที่มีปุ่ม “ถูกใจ” ของเฟซบุ๊ก ควรมีขั้นตอนและข้อพิจารณาที่ชัดเจนตามข้อกำหนดด้านความเป็นส่วนตัวและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยมีแนวทาง ดังนี้

1. การกำหนดวัตถุประสงค์ในการใช้ข้อมูล เฟซและเว็บไซต์ที่มีปุ่ม “ถูกใจ” ของเฟซบุ๊ก ต้องระบุวัตถุประสงค์ในการเก็บและใช้ข้อมูลส่วนบุคคลอย่างชัดเจน เช่น การวิเคราะห์

พฤติกรรมผู้ใช้งาน การปรับปรุงบริการ หรือการนำเสนอข้อมูลที่ตรงกับความต้องการของผู้ใช้ เพื่อให้ผู้ใช้เข้าใจและตัดสินใจยินยอมได้อย่างชัดเจน

2. ขอความยินยอมที่โปร่งใสและเป็นธรรม เพจและเว็บไซต์ที่มีปุ่ม “ถูกใจ” ของเฟซบุ๊ก ต้องสร้างแบบฟอร์มหรือช่องทางที่ใช้ในการขอความยินยอมอย่างชัดเจน เช่น แจ้งผู้ใช้งานล่วงหน้าถึงข้อมูลที่จะเก็บและการใช้งานข้อมูลเหล่านั้น โดยหลีกเลี่ยงการบังคับหรือกำหนดเงื่อนไขซับซ้อนในการยินยอม

3. ให้สิทธิการเข้าถึงและควบคุมข้อมูลแก่ผู้ใช้ เพจและเว็บไซต์ที่มีปุ่ม “ถูกใจ” ของเฟซบุ๊กต้องอนุญาตให้ผู้ใช้สามารถเข้าถึงและตรวจสอบข้อมูลส่วนบุคคลของตน รวมถึงให้สิทธิในการแก้ไขหรือยกเลิกความยินยอมเมื่อใดก็ได้ ทั้งนี้ควรทำให้ขั้นตอนการดำเนินการเหล่านี้สะดวกและง่ายสำหรับผู้ใช้

4. การรักษาความปลอดภัยของข้อมูลส่วนบุคคล เพจและเว็บไซต์ที่มีปุ่ม “ถูกใจ” ของเฟซบุ๊ก ต้องนำนโยบายและเทคโนโลยีการรักษาความปลอดภัยที่เหมาะสม เช่น การเข้ารหัสข้อมูลหรือการจำกัดการเข้าถึง เพื่อป้องกันไม่ให้ข้อมูลส่วนบุคคลรั่วไหลหรือถูกเข้าถึงโดยไม่ได้รับอนุญาต

5. การเก็บข้อมูลตามกรอบระยะเวลาที่จำเป็น เพจและเว็บไซต์ที่มีปุ่ม “ถูกใจ” ของเฟซบุ๊ก ควรระบุระยะเวลาที่จะเก็บรักษาข้อมูลตามความจำเป็นของวัตถุประสงค์การใช้งาน โดยหลังจากสิ้นสุดระยะเวลานั้นควรลบข้อมูลเพื่อรักษาความเป็นส่วนตัวของผู้ใช้

6. การประเมินและอัปเดตนโยบายการขอความยินยอมอย่างสม่ำเสมอ เพจและเว็บไซต์ที่มีปุ่ม “ถูกใจ” ของเฟซบุ๊ก ปรับปรุงนโยบายและแนวปฏิบัติในการขอความยินยอมให้สอดคล้องกับกฎหมายและมาตรฐานความเป็นส่วนตัวที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มั่นใจว่าผู้ใช้ได้รับการคุ้มครองตามมาตรฐานล่าสุด

7. การให้ข้อมูลผู้เกี่ยวข้องกับการใช้ข้อมูลเชิงลึก (Insights) หากเพจและเว็บไซต์ที่มีปุ่ม “ถูกใจ” ของเฟซบุ๊ก จะนำข้อมูลส่วนบุคคลไปใช้เพื่อการวิเคราะห์เชิงลึก ควรระบุชัดเจนว่าข้อมูลดังกล่าวจะถูกใช้อย่างไร ใครสามารถเข้าถึงได้ และจะนำไปใช้ประโยชน์ในด้านใดบ้าง

8. การระบุผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลที่ชัดเจนควรรวมถึง เพจและเว็บไซต์ที่มีปุ่ม “ถูกใจ” ของเฟซบุ๊ก ต้องระบุชื่อบริษัทหรือบุคคลที่มีบทบาทเป็นผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล เช่น องค์กร หรือผู้ให้บริการที่รับผิดชอบในการจัดการข้อมูลส่วนบุคคล ระบุข้อมูลติดต่อ เช่น ที่อยู่อีเมล หมายเลขโทรศัพท์ หรือที่อยู่สำนักงาน เพื่อให้ผู้ใช้สามารถสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมหรือทำการขอยกเลิกและลบข้อมูลของตนได้ตามสิทธิ และชี้แจงความรับผิดชอบของผู้ควบคุมข้อมูลว่าเป็นผู้เก็บ รักษา ใช้ และป้องกันข้อมูลส่วนบุคคลตามที่กฎหมายและนโยบายความเป็นส่วนตัวกำหนด รวมถึงมีการระบุวัตถุประสงค์ในการใช้ข้อมูลอย่างชัดเจน

การกำหนดนโยบายหรือแนวปฏิบัติในการขอความยินยอมในการใช้ข้อมูลส่วนบุคคลบนแพลตฟอร์มเฟซบุ๊กเป็นส่วนสำคัญในการปกป้องสิทธิและความเป็นส่วนตัวของผู้ใช้ การดำเนินการนี้ไม่เพียงแต่เป็นการสร้างความโปร่งใสและความไว้วางใจให้กับผู้ใช้งาน แต่ยังช่วยให้แพลตฟอร์มและเว็บไซต์ต่างๆ สามารถปฏิบัติตามกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่บังคับใช้ และมีการขอความยินยอมที่สอดคล้องกับกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล อีกทั้งจะช่วยให้เพจและเว็บไซต์ที่มีปุ่ม “ถูกใจ” ของเฟซบุ๊ก และแพลตฟอร์มเฟซบุ๊กปฏิบัติตามข้อบังคับที่เข้มงวดในการจัดการข้อมูลส่วนบุคคล นอกจากนี้ ยังช่วยสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ใช้ในการเก็บและใช้งานข้อมูลของตนอย่างปลอดภัย

สรุปและอภิปรายผล

สถานะและความสัมพันธ์ของผู้ที่มีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์หรือวิธีการในการเก็บ รวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลเชิงลึกบนแพลตฟอร์มเฟซบุ๊ก

การศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของสหภาพยุโรป (GDPR) กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประเทศญี่ปุ่น (APPI) กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประเทศสิงคโปร์ (PDPA) และพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 พบว่ากฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของสหภาพยุโรป (GDPR) เป็นกฎหมายฉบับเดียวที่มีบทบัญญัติที่กล่าวถึงผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมกันกำหนดวัตถุประสงค์และวิธีการประมวลผล ให้เป็นผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลร่วมกัน ซึ่งพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ยังขาดหลักเกณฑ์ในการกำหนด สถานะของผู้ที่มีอำนาจหน้าที่ร่วมกันในการตัดสินใจเกี่ยวกับการเก็บ รวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล กล่าวคือ ไม่มีการกำหนดนิยามของคำว่า “ผู้ควบคุมร่วม” อันอาจนำมาซึ่งข้อเสียหลายประการ ดังนี้

1. ความไม่ชัดเจนในหน้าที่และความรับผิดชอบ หากไม่มีการนิยามคำว่า “ผู้ควบคุมร่วม” อาจทำให้เกิดความสับสนในหน้าที่และความรับผิดชอบของแต่ละฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการเก็บรวบรวมและประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล โดยเฉพาะเมื่อมีหลายฝ่ายที่ต้องทำงานร่วมกันในการประมวลผลข้อมูล อาจเกิดกรณีที่ฝ่ายต่าง ๆ ปฏิเสธความรับผิดชอบหรือโยนความรับผิดชอบให้แก่กันและกัน ซึ่งอาจทำให้ผู้ที่เป็นเจ้าของข้อมูลไม่ได้รับการคุ้มครองอย่างเหมาะสม

2. การขาดความโปร่งใสในการแจ้งให้ผู้ใช้ทราบ เมื่อไม่มีนิยามที่ชัดเจน ผู้ใช้หรือเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลอาจไม่ทราบว่าข้อมูลของตนถูกแบ่งปันหรือใช้ร่วมกันระหว่างหลายฝ่าย ผู้ควบคุมข้อมูลร่วมที่เกี่ยวข้องอาจไม่จำเป็นต้องแจ้งให้ผู้ใช้ทราบชัดเจนว่าข้อมูลของเขาถูกส่งต่อไปให้ใครบ้างและถูกใช้อย่างไร ซึ่งลดความโปร่งใสในการใช้ข้อมูล

3. ปัญหาด้านการขอความยินยอม (Consent) การขอความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลอาจเกิดความซับซ้อนมากขึ้น หากไม่มีการระบุบทบาทของ “ผู้ควบคุมร่วม” ที่ชัดเจน การขอความยินยอมอาจไม่ครอบคลุมทุกฝ่ายที่มีส่วนร่วมในการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล เจ้าของข้อมูลอาจเข้าใจผิดว่าข้อมูลของตนจะถูกใช้โดยเฉพาะองค์กรหนึ่ง แต่จริง ๆ แล้วข้อมูลอาจถูกแบ่งปันหรือใช้ร่วมกับหลายฝ่ายโดยไม่ทราบ ซึ่งอาจส่งผลให้การขอความยินยอมไม่เป็นไปตามมาตรฐานที่กฎหมายกำหนด

4. การปฏิบัติตามกฎหมายและบทลงโทษที่ไม่ชัดเจน การขาดนิยามที่ชัดเจนเกี่ยวกับ “ผู้ควบคุมร่วม” อาจทำให้เกิดความสับสนในการบังคับใช้กฎหมายและการกำหนดบทลงโทษ หากเกิดการละเมิดข้อมูลหรือความผิดพลาดในการปฏิบัติตามกฎหมาย การพิจารณาว่าฝ่ายใดควรต้องรับผิดชอบอาจทำได้ยาก และอาจทำให้เจ้าของข้อมูลไม่ได้รับการชดเชยที่เหมาะสม

5. การขัดขวางความร่วมมือระหว่างองค์กรในเรื่องข้อมูลส่วนบุคคล การที่ไม่มีนิยาม “ผู้ควบคุมร่วม” อาจขัดขวางการทำงานร่วมกันระหว่างองค์กรที่ต้องการใช้ข้อมูลส่วนบุคคลร่วมกัน เช่น ในการพัฒนาโซลูชันทางการตลาด การวิเคราะห์ข้อมูล หรือการวิจัย องค์กรต่าง ๆ อาจไม่สามารถจัดการข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพและปฏิบัติตามกฎหมายได้ครบถ้วน เพราะไม่มีความชัดเจนว่าใครเป็นผู้ควบคุมข้อมูลในขั้นตอนใด

6. การเพิ่มความเสี่ยงต่อการฟ้องร้องและข้อพิพาททางกฎหมาย การไม่มีนิยาม “ผู้ควบคุมร่วม” ที่ชัดเจนในกฎหมายอาจเพิ่มโอกาสในการเกิดข้อพิพาทระหว่างองค์กรที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลส่วนบุคคล หากมีการละเมิดข้อมูลหรือปัญหาใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ข้อมูล องค์กรต่าง ๆ อาจต้องเผชิญกับการฟ้องร้องจากผู้ใช้หรือจากกันเอง เนื่องจากไม่มีการระบุหน้าที่ชัดเจนว่าฝ่ายใดต้องรับผิดชอบ

หากพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 การกำหนดนิยามของคำว่า “ผู้ควบคุมร่วม” ในกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลจะช่วยให้เกิดความชัดเจนในบทบาทและความรับผิดชอบของฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ช่วยสร้างความโปร่งใสในการใช้ข้อมูล ส่งเสริมการปฏิบัติตามกฎหมายอย่างถูกต้อง และลดความเสี่ยงจากการละเมิดสิทธิของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล

หลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับหลักการขอความยินยอมใช้ข้อมูลส่วนบุคคลในการสร้างและการใช้ข้อมูลเชิงลึกบนแพลตฟอร์มเฟซบุ๊กของต่างประเทศที่ได้รับการยอมรับในเรื่องการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของสหภาพยุโรป (GDPR) เป็นกฎหมายฉบับเดียวที่ได้กำหนดนิยามของคำว่า “ยินยอม” หมายถึง การบ่งชี้ความปรารถนาของเจ้าของข้อมูลโดยอิสระ เฉพาะเจาะจงโดยแจ้งและไม่คลุมเครือโดยที่เจ้าของข้อมูลแถลงหรือมีการกระทำที่ยืนยันอย่างชัดเจน บ่งบอกถึงข้อตกลงในการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเจ้าของข้อมูล แต่ในหลักการขอความยินยอมตามกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของสหภาพยุโรป (GDPR) กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประเทศญี่ปุ่น (APPI) กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประเทศสิงคโปร์ (PDPA) และพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ในการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล มีหลักการที่สำคัญและคล้ายกันคือการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลเป็นไปอย่างถูกต้อง และเป็นธรรมโดยมีความชัดเจนและโปร่งใส มีมาตรการเพื่อปกป้องข้อมูลส่วนบุคคลจากการเข้าถึงที่ไม่ได้รับอนุญาต และเมื่อพิจารณาแล้วจึงอาจตีความได้ว่า “ความยินยอม” ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 มีลักษณะเช่นเดียวกับคำว่า “ยินยอม” ตามกฎระเบียบคุ้มครองข้อมูลทั่วไปของสหภาพยุโรป กล่าวคือ การบ่งชี้เจตนาของเจ้าของข้อมูลโดยอิสระ ชัดแจ้ง เฉพาะเจาะจง โดยที่เจ้าของข้อมูลให้คำแถลงหรือการกระทำที่ยืนยันอย่างชัดเจน บ่งบอกถึงข้อตกลงในการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเจ้าของข้อมูล

ในส่วนของแนวทางการกำหนดนโยบายหรือแนวปฏิบัติในการขอความยินยอมในการจัดเก็บ รวบรวม ใช้ข้อมูลส่วนบุคคลในการสร้างและการใช้ข้อมูลเชิงลึกบนแพลตฟอร์มเฟซบุ๊กนั้น เนื่องจากพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ของประเทศไทยเป็นกฎหมายใหม่ที่ยังไม่มีคำพิพากษาหรือบรรทัดฐานในการตีความที่ชัดเจน และแม้แต่กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประเทศญี่ปุ่น (APPI) ยังมีการปรับปรุงในปี 2563 เพื่อให้สอดคล้องตามกฎระเบียบคุ้มครองข้อมูลทั่วไปของสหภาพยุโรป และกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประเทศสิงคโปร์ (PDPA) มีการแก้ไขปรับปรุงครั้งล่าสุดเมื่อปี 2562 เพื่อเพิ่มความเข้มงวดในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล และให้สอดคล้องกับแนวทางที่เป็นสากลตามกฎระเบียบคุ้มครองข้อมูลทั่วไปของสหภาพยุโรป เช่นกัน ดังนั้น กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของสหภาพยุโรป (GDPR) ถือเป็นกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่มีมาตรฐานสูงสุดในโลก มีบทบัญญัติที่เข้มงวดและครอบคลุมการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลในหลายประเด็น เช่น การเก็บรวบรวม การใช้ การเปิดเผย การลบข้อมูล และการถ่ายโอนข้อมูลข้ามประเทศ ประเทศไทย

ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของเศรษฐกิจโลกที่ต้องเชื่อมโยงกับหลายประเทศ การใช้แนวคิดกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของสหภาพยุโรป (GDPR) จะช่วยให้ประเทศไทยสามารถปฏิบัติตามมาตรฐานสากลได้อย่างสอดคล้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในธุรกิจที่ทำการค้าหรือมีการเก็บข้อมูลของพลเมืองสหภาพยุโรป ซึ่งกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของสหภาพยุโรป (GDPR) มีการบังคับใช้กับประเทศใดก็ตามที่มีการจัดการข้อมูลของพลเมืองยุโรป แม้จะอยู่นอกสหภาพยุโรป อีกทั้งแนวคิดของกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของสหภาพยุโรป (GDPR) ยังรวมถึงการคุ้มครองข้อมูลในเชิงลึกและชัดเจนมากขึ้นกว่ากฎหมายของญี่ปุ่น (APPI) และสิงคโปร์ (PDPA) ซึ่งอาจไม่ครอบคลุมถึงบางประเด็นที่กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของสหภาพยุโรป (GDPR) ครอบคลุม เช่น การคุ้มครองข้อมูลในกรณีที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) หรือการใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ฉะนั้นแล้วแผนเพจหรือเว็บไซต์ที่ฝังปุ่ม “ถูกใจ” ของเฟซบุ๊กต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขของการจัดทำความยินยอมตามข้อ 3.3 แนวทางการกำหนดนโยบายหรือแนวปฏิบัติการขอความยินยอมเพื่อใช้ข้อมูลส่วนบุคคลในการสร้างและการใช้ข้อมูลเชิงลึกบนแพลตฟอร์มเฟซบุ๊กในประเทศไทย

ข้อเสนอแนะ

แก้ไขเพิ่มเติมการกำหนดคำนิยามในพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562

1. เสนอให้เพิ่มเติมกำหนดคำนิยามความหมายคำว่า “ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลร่วม” ในพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ให้หมายถึง ในกรณีที่มีผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลที่มาจากแหล่งเดียวกัน ให้ถือว่าผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลนั้นเป็นผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลร่วม มีหน้าที่กำหนดและจัดสรรความรับผิดชอบของตนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเก็บ รวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลนั้น เนื่องจากพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ไม่มีการนิยามคำว่า “ผู้ควบคุมข้อมูลร่วม” (Joint Data Controller) ทำให้เกิดความไม่ชัดเจนในกรณีที่มีหน่วยงานหรือองค์กรหลายฝ่ายที่ต้องทำงานร่วมกันในการประมวลผลข้อมูล เช่น บริษัทที่ทำงานร่วมกับคู่ค้าหรือผู้ให้บริการที่ใช้ข้อมูลเดียวกัน ในกรณีที่มีการประมวลผลข้อมูลโดยหลายฝ่าย

การไม่กำหนดนิยามของ “ผู้ควบคุมข้อมูลร่วม” อาจทำให้เกิดการโต้แย้งหรือขัดแย้งระหว่างหน่วยงานในการรับผิดชอบกรณีเกิดการละเมิดข้อมูล ทำให้การดำเนินการทางกฎหมายซับซ้อน ทำให้เกิดปัญหาในการแบ่งความรับผิดชอบว่าใครเป็นผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในการคุ้มครองข้อมูล และใครจะต้องรับผิดชอบต่อหากเกิดการละเมิดข้อมูล การกำหนดนิยามของคำว่า “ผู้ควบคุมข้อมูลร่วม” จะช่วยให้เกิดความโปร่งใสในการแบ่งหน้าที่และความรับผิดชอบระหว่างองค์กรที่ทำงานร่วมกัน ทำให้ผู้ใช้หรือเจ้าของข้อมูลสามารถเข้าใจได้ชัดเจนว่าใครเป็นผู้ควบคุมข้อมูลในแต่ละส่วนนอกจากนี้ การมีคำนิยามดังกล่าว จะช่วยให้เจ้าของข้อมูลสามารถใช้สิทธิของตนเองในการขอเข้าถึง ลบ หรือแก้ไขข้อมูลได้ง่ายขึ้น โดยรู้ได้ว่าต้องติดต่อใครเพื่อขอข้อมูล หรือเพื่อยื่นคำร้องกรณีข้อมูลถูกใช้ในทางที่ไม่ถูกต้อง การกำหนดบทบาทและความรับผิดชอบของผู้ควบคุมข้อมูลร่วมอย่างชัดเจน จะช่วยลดความเสี่ยงในการเกิดข้อพิพาทและปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล อีกทั้งปัจจุบันการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลมีความซับซ้อนมากขึ้น โดยเฉพาะในกรณีของข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ข้อมูลเชิงลึกจากแพลตฟอร์มเฟซบุ๊กและเทคโนโลยีอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ข้อมูลจากหลายแหล่ง การเพิ่มนิยาม

“ผู้ควบคุมข้อมูลรวม” จะช่วยให้การจัดการข้อมูลในกรณีที่ซับซ้อนเช่นนี้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและโปร่งใสมากขึ้น การกำหนดคำนิยามของคำว่า “ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลรวม” จะช่วยให้การบังคับใช้กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของไทย (PDPA) มีความชัดเจน โปร่งใส และสอดคล้องกับมาตรฐานสากล ลดความเสี่ยงในการเกิดปัญหาทางกฎหมาย และรองรับความซับซ้อนของการประมวลผลข้อมูลในยุคดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. เสนอให้เพิ่มเติมกำหนดคำนิยามความหมายคำว่า “การประมวลผลข้อมูลร่วมกัน” (Joint Data Processing) ให้หมายถึง กระบวนการในการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลโดยมีผู้ควบคุมข้อมูลหลายฝ่ายร่วมกันดำเนินการ เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ทางธุรกิจหรือบริการร่วมกัน เพื่อเป็นการกำหนดกรอบกฎหมายที่ชัดเจนสำหรับกรณีที่มีการแบ่งปันข้อมูลระหว่างองค์กร เช่น แพลตฟอร์มหรือเว็บไซต์ที่ฝังปุ่ม “ถูกใจ” ของเฟซบุ๊กผู้ลงโฆษณา และแพลตฟอร์มเฟซบุ๊กที่มีการใช้ข้อมูลร่วมกัน

3. เสนอให้เพิ่มเติมกำหนดคำนิยามความหมายคำว่า “ความยินยอม” ในพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ให้หมายความถึง การบ่งชี้ความปรารถนาของเจ้าของข้อมูลโดยอิสระ เฉพาะเจาะจงโดยชัดแจ้ง และไม่คลุมเครือ โดยที่เจ้าของข้อมูลแถลงหรือมีการกระทำที่ยืนยันอย่างชัดเจน บ่งบอกถึงข้อตกลงในการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเจ้าของข้อมูล เนื่องจากพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ไม่มีการนิยามคำว่า “ความยินยอม” ซึ่งการไม่มีคำนิยามดังกล่าวในพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ก่อให้เกิดข้อเสียในหลายด้านที่สำคัญ เช่น ทำให้การปฏิบัติไม่เป็นไปตามมาตรฐานเดียวกัน การขอความยินยอมอาจไม่ชัดเจนเพียงพอ ส่งผลให้การขอความยินยอมไม่ถูกต้องและอาจถูกตีความว่าเป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลได้ ความเสี่ยงต่อการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล โดยที่เจ้าของข้อมูลอาจไม่ได้รับข้อมูลที่ครบถ้วนหรือไม่เข้าใจถึงขอบเขตในการใช้ข้อมูลของตน ทำให้ข้อมูลส่วนบุคคลถูกนำไปใช้ในทางที่เจ้าของข้อมูลไม่คาดหวังหรือตกลง ส่งผลให้เกิดการละเมิดสิทธิในข้อมูลส่วนบุคคล ผู้ใช้อาจไม่เชื่อมั่นในระบบการขอความยินยอมและรู้สึกไม่มั่นใจว่าจะถูกใช้ข้อมูลส่วนบุคคลในทางที่ถูกต้อง ส่งผลให้ความไว้วางใจในแพลตฟอร์มและองค์กรต่าง ๆ ลดลง การขาดคำนิยามที่ชัดเจนทำให้กฎหมายไทยอาจไม่สอดคล้องกับมาตรฐานสากล และส่งผลให้การทำธุรกรรมหรือการแบ่งปันข้อมูลข้ามพรมแดนกับประเทศที่ใช้กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของสหภาพยุโรป (GDPR) เกิดอุปสรรค ทั้งนี้ การมีคำนิยามที่ชัดเจนจะช่วยให้การปฏิบัติตามกฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลได้ดียิ่งขึ้น เช่น สร้างความไว้วางใจระหว่างแพลตฟอร์ม เช่น เฟซบุ๊ก แพลตฟอร์มหรือเว็บไซต์ที่ฝังปุ่ม “ถูกใจ” ของเฟซบุ๊ก ผู้ให้บริการออนไลน์อื่น ๆ และผู้ใช้งาน ซึ่งส่งผลให้การให้ความยินยอมเป็นไปโดยสมัครใจและมีความเต็มใจในการแบ่งปันข้อมูลมากขึ้น ลดความสับสนและความเสี่ยงในการละเมิดกฎหมาย เนื่องจากทุกฝ่ายสามารถปฏิบัติตามแนวทางที่ชัดเจนในการขอและให้ความยินยอม รวมถึงลดข้อพิพาทในเรื่องการประมวลผลข้อมูล และยังลดปัญหาการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล และป้องกันการฟ้องร้องหรือข้อพิพาทเกี่ยวกับการใช้ข้อมูลส่วนบุคคลที่เกิดจากความไม่ชัดเจนในการขอความยินยอม

นโยบายหรือแนวปฏิบัติการขอความยินยอมเพื่อใช้ข้อมูลส่วนบุคคลในการสร้างและการใช้ข้อมูลเชิงลึกบนแพลตฟอร์มเฟซบุ๊ก

สำหรับนโยบายหรือแนวปฏิบัติการขอความยินยอมเพื่อใช้ข้อมูลส่วนบุคคลในการสร้างและการใช้ข้อมูลเชิงลึกบนแพลตฟอร์มเฟซบุ๊ก แพลตฟอร์มหรือเว็บไซต์ที่ฝังปุ่ม “ถูกใจ” ของเฟซบุ๊กควรจัดทำ

ขอความยินยอม (Consent Form) เพื่อใช้ข้อมูลส่วนบุคคลในการสร้างและการใช้ข้อมูลเชิงลึกบนแพลตฟอร์มเฟซบุ๊ก แพนเพจ หรือเว็บไซต์ที่ฝังปุ่ม “ถูกใจ” ของเฟซบุ๊ก ควรมีการแจ้งและบันทึกข้อมูลอย่างเป็นระบบเพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล และสร้างความโปร่งใสในการดำเนินการ ซึ่งแนวปฏิบัติที่ควรปฏิบัติประกอบด้วย

1. ประกาศนโยบายความเป็นส่วนตัวเป็นส่วนตัว (Privacy Notice) เนื่องจากการขอความยินยอมในการเก็บ รวบรวม และใช้ข้อมูลส่วนบุคคลควรระบุไว้อย่างชัดเจนในนโยบายความเป็นส่วนตัว เพื่อให้ผู้ใช้รับทราบถึงรายละเอียดการประมวลผลข้อมูล โดยควรแจ้งอย่างชัดเจนเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลที่ถูกรวบรวม วัตถุประสงค์ในการใช้ข้อมูล (เช่น การสร้างข้อมูลเชิงลึกหรือการวิเคราะห์ข้อมูล) บุคคลที่ข้อมูลจะถูกเปิดเผยหรือแบ่งปัน (ถ้ามี) สิทธิของผู้ใช้ในการขอเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคล การแก้ไข หรือลบข้อมูล

2. การเผยแพร่ นโยบายความเป็นส่วนตัว ควรเผยแพร่บนหน้าเว็บไซต์หรือแพลตฟอร์มในตำแหน่งที่เข้าถึงได้ง่าย เช่น หน้า “เกี่ยวกับเรา” หรือหน้า “นโยบายความเป็นส่วนตัว” และต้องทำให้ผู้ใช้สามารถเข้าถึงได้ก่อนที่จะให้ความยินยอม

3. บันทึกในบันทึกการรายการกิจกรรมการเก็บ รวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลเนื่องจากการบันทึกกิจกรรมการประมวลผลข้อมูลมีความสำคัญในการตรวจสอบการปฏิบัติตามกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล และสามารถใช้เป็นหลักฐานในกรณีที่มีการทบทวนจากหน่วยงานกำกับดูแลหรือเจ้าของข้อมูล ซึ่งรวมถึงวันที่และเวลาที่ได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูล รายละเอียดการประมวลผลข้อมูล (ข้อมูลที่เก็บ วัตถุประสงค์การใช้) และข้อมูลเกี่ยวกับการแบ่งปันข้อมูลกับบุคคลที่สาม (ถ้ามี) การบันทึกดังกล่าวจะเป็นประโยชน์เมื่อเจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (Data Protection Officer หรือ DPO) ต้องตรวจสอบ หรือเมื่อเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลร้องขอข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการประมวลผลข้อมูลของตน

4. การตรวจสอบและทบทวน (Audit and Review) เนื่องจากการจัดเก็บข้อมูลและการขอความยินยอมต้องสามารถตรวจสอบได้อย่างสม่ำเสมอเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานและกฎหมาย ดังนั้นแพลตฟอร์มหรือองค์กรควรมีการจัดทำ กระบวนการตรวจสอบและทบทวน เกี่ยวกับการจัดการข้อมูลส่วนบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเก็บรวบรวมและใช้ข้อมูลเชิงลึก เจ้าหน้าที่คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลควรมีส่วนร่วมในการตรวจสอบนโยบายและกระบวนการขอความยินยอมเป็นประจำ เพื่อให้แน่ใจว่าปฏิบัติได้ตามข้อกำหนดทางกฎหมาย และปรับปรุงหากมีการเปลี่ยนแปลงนโยบายหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

การจัดทำ Consent Form และการแจ้งใน นโยบายความเป็นส่วนตัว ควบคู่กับการบันทึกในบันทึกการรายการกิจกรรม เป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างความโปร่งใสในการจัดการข้อมูลส่วนบุคคล และทำให้แพลตฟอร์มและเว็บไซต์ปฏิบัติตามกฎหมายได้อย่างครบถ้วน อีกทั้งยังช่วยในการตรวจสอบและป้องกันปัญหาทางกฎหมายที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตอีกด้วย

ข้อเสนอนี้จะช่วยให้การดำเนินงานบนแพลตฟอร์มเฟซบุ๊กของแพนเพจหรือเว็บไซต์ที่ฝังปุ่ม “ถูกใจ” ของเฟซบุ๊กมีความสอดคล้องกับมาตรฐานสากลและพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 โดยเฉพาะการนิยาม “ผู้ควบคุมข้อมูลร่วม” และ “การประมวลผลข้อมูลร่วมกัน” จะช่วยเพิ่มความชัดเจนและโปร่งใสในการแบ่งหน้าที่และความรับผิดชอบระหว่างองค์กรต่าง ๆ นอกจากนี้ การขอความยินยอมที่ชัดเจนจะช่วยป้องกันการละเมิดสิทธิข้อมูลส่วนบุคคล สร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ใช้ในการใช้แพลตฟอร์มและบริการต่าง ๆ

References

- Chintrakulchai, W. (2021). *What is PDPA? – A Summary of the Personal Data Protection Act You Need to Know*. https://t-reg.co/blog/t-reg-knowledge/what-is-pdpa/#elementor-toc_heading-anchor-2 (In Thai)
- Hamada, M. (2024). *Japanese Data Protection Laws and Regulations*. https://iclg-com.translate.google/practice-areas/data-protection-laws-and-regulations/japan?x_tr_sl=en&x_tr_tl=th&x_tr_hl=th&x_tr_pto=sc
- HR Consultant by Wimolmas. (2021). *Interesting facts from the Personal Data Protection Act PDPA - Information from the Ministry of Digital Economy and Society EP1*. <https://www.hrconsultant.training/post/personal-data-protection-act-pdpa> (In Thai)
- Intersoft Consulting. (n.d.) *Art. 7 GDPR Conditions for consent*. <https://gdpr-info.eu/art-7-gdpr/>
- Office of the Personal Data Protection Commission. (2022). *“Consent” under the Personal Data Protection Act*. Office of the Personal Data Protection Committee <https://www.bangkokbiznews.com/columnist/1006638> (In Thai)
- Singapore Statutes Online. (n.d.) *Part 4 Collection, Use and Disclosure of Personal Data*. <https://sso.agc.gov.sg/Act/PDPA2012?ProvlDs=P14-#pr13->
- Songserm, S. (2020). *PDPA Compliance*. Office of the Personal Data Protection Committee Meta .no date. About Facebook and Instagram audience insights in Meta Business Suite. <https://en-gb.facebook.com/business/help/846275422393112?id=203539221057259> (In Thai)